UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Rev: Et Eximii Patris P. Francisci Aloysii Kamperger E Societate Jesu Ss: Theologiæ Doctoris ejusdémque olim in Carolo-Ferdinandæa Universitate Pragensi Professoris Publici & Ordinarij Dein ...

Kamperger, Franz Alois

Eystadii, 1705

Quæstio Quinta. De Beatitudine Hominis objectiva essentiali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-84291

Visual Library

appeti, cùm sit magis bona, & perfecta, quàm naturalis. *Probat 2.* Omne perfectibile appetit appetitu innato suam perfectionem. Sed non tantùm beatitudo naturalis, sed etiam supernaturalis est perfectio hominis: ergo etiam hanc appetet appetitu innato. *Probatur 3.* Appetitus elicitus oritur ex innato. Atqui in homine datur etiam circa supernaturalia appetitus elicitus: hoc ipso enim, quòd aliquid cognoscatur ùt conveniens, quamvis apprehendatur ùt supernaturale, statim voluntas erumpit in appetitum elicitum illius; ergo etiam circa supernaturalia dabitur appetitus innatus. *Resp: Neg: Maj:* Ratio patet ex dictis pro Conclus: ubi ostendimus, beatitudinem supernaturalem non cadere sub appetitum innatum. *Et Confirm:* tum à priori, tum à posteriori. A priori: Quia appetitus innatus reipsâ non est aliud, quàm capacitas naturalis ad aliquid conveniens & bonum. Atqui capacitas naturalis non datur, nisi ad aliquid naturale, ùt ex terminis patet; ergo nec appetitus naturalis. A posteriori verò: quia sequeretur humanam naturam habere appetitum innatum ad unionem hypostaticam, vel corpus humanum ad impassibilitatem, immortalitatem, subtilitatem, agilitatem, quæ falsa esse quis non videt? Item sequeretur, omnia supernaturalia posse efficaciter & perfectè appeti à natura (cùm appetitus innatus sit in ordine suo efficax) & consequenter ad fidem eliciendam supernaturalem non esse opus piâ affectione supernaturali &c. quæ falsa rursum esse constat ex materia de Fide, Gratia &c. *Ad 1. prob: Resp:* appetitu elicito appeti rem, ùt conveniens, innato verò, non ùt præcisè conveniens, sed ùt naturæ ex suo genere debitam, & naturæ viribus obtinibilem, quod non convenit rebus supernaturalibus. *Ad 2. Resp: similiter*, Omne perfectibile appetit appetitu innato suam perfectionem, si per ly *suam* intelligatur perfectio quæcunque modo conveniens perfectibili, Neg: si intelligatur perfectio ex suo genere perfectibili debita, & ab illo naturæ viribus obtinibilis, Conc: *Et eod: modo Dist: min: & Neg: Conseq: Ad 3. Resp:* Aliquis appetitus elicitus oritur ex innato, ille videlicet, qui est circa bonum naturæ debitum, & virtute naturali obtinibile; item appetitus elicitus efficax, perfectus, & absolutus oritur ex appetitu innato, Conc: Omnis, & qualiscunque appetitus elicitus, Neg: Aliquis enim appetitus elicitus etiam dari potest circa absolutè impossibilia, multóque magis circa absolutè, quamvis non naturaliter, possibilia, ùt suprà probatum est; hic autem fundari non potest in appetitu innato, ùt etiam multimodè ostensum est.

QUÆSTIO QUINTA:

DE

Beatitudine Hominis Objectiva Essentiali.

ARTICULUS I.

An Beatitudo hominis essentialis objectiva constat in aliquo bono creato, vel in tota collectione bonorum creatorum?

Resp: in neutro consistere. Prob: Conclusio de bonis creatis seorsim consideratis. 1. quia Beatitudo objectiva essentialis, est ultimus Finis hominis, qui ad aliud non ordinatur. Atqui nullum bonum creatum seorsim consideratum, est Finis ultimus hominis, sed omnia ordinantur aliò: *Min: prob:* Quia inprimis bona corporis v. g. ordinantur tum ad bona animæ, tanquam organa ipsius, tum ad esse, & conservationem hominis; similiter honor ordinatur vel ad virtutem, vel ad aliud bonum in homine præexistens, in cujus præmium, vel testimonium defertur: nemo enim rectè honoratur, nisi propter aliquod bonum in ipso existens. Similiter laus, seu fama, & gloria, ordinatur ad aliud, nimirum ad honorem adipiscendum: ideo enim volunt homines laudari, & alijs per famam innotescere, ut ab ijs honorentur. Idem est de divitijs: naturales enim, ùt vestimenta, alimenta &c. ordinantur immediatè ad hominem, ut ejus usibus deserviant; artificiales verò ùt pecuniæ, ordinantur ad comparandas naturales, vel conservandas. Sed & potestas, seu potentia mundana ordinatur ad aliud, tum quia, generaliter loquendo, omnis potentia est ad alterum, tum, quia hujusmodi potestas, cùm sit principium agendi circa alios, qui potestati subduntur, ordinatur ad operationem, & actionem. Denique & bona animæ creata aliò ordinantur: nam primò ipsa anima ordinatur per modum partis ad consti-

tuendum totum hominem; alia verò, quæ inhærent ipsi animæ, ùt sunt potentiæ, habitus, vel actus, ordinantur tum ad ipsam animam, tanquam imperfectius ad perfectius, vel tanquam forma ad subjectum, proprietas ad essentiam, effectus ad causam &c. tum aliò: nam potentiæ v. g. & habitus ordinantur ad actus, actus ad objecta, objecta denique omnia creata, cùm sint bona & vera participata, & particularia, ordinantur ad bonitatem & veritatem per essentiam, & universalem, quæ est DEUS. Ergo &c. 2. Quia beatitudo hominis est summum hominis bonum. Atqui nullum bonum creatum seorsim sumptum, est summum hominis bonum: summum enim bonum non compatitur secum, saltem naturaliter, ullum malum; omnia autem bona creata figillatim sumpta, compatiuntur secum malum physicum, vel morale, ùt consideranti facilè patebit. 3. Quia beatitudo hominis est maxima hominis perfectio, & excellentia, cùm sit summum illius bonum. Atqui nullum bonum creatum, seorsim acceptum, est hujusmodi: quædam enim illorum sunt homini merè extrinseca, ut bona fortunæ; item honor, qui non est in honorato, sed honorante &c. Et hæc non possunt esse maxima hominis perfectio, cùm major sit perfectio intrinseca, quàm extrinseca; quædam verò, licèt sint homini intrinseca, sunt tamen illi cum brutis communia, ùt sunt bona, vel delectationes corporis; maxima autem hominis perfectio debet esse aliquod bonum homini proprium, quia debet esse optimum & nobilissimum eorum, quæ ad hominem pertinent; melius autem est, quod pertinet ad hominem secundùm animam, & immateriales potentias, estque illi proprium, quàm quæ conveniunt illi secundùm corpus, & sunt illi cum brutis communia: quædam licèt sint & homini intrinseca, & illi propria, ùt sunt bona animi, puta potentiæ, habitus, actus &c. sunt tamen inferioris ordinis in substantia sua, quàm homo; maxima autem perfectio hominis, cùm sit summum bonum & ultimus Finis ipsius, non potest esse aliquid inferius homine: quædam denique non tam sunt perfectio & excellentia hominis, quàm signum & testimonium excellentiæ, supponens illam, ùt honor, gloria, fama &c. honor enim exhibetur alicui in signum excellentiæ, non est autem ipsa excellentia, fama verò, seu gloria, cùm nihil sit aliud, quàm notitia clara alicujus cum laude, si est vera, supponit ipsum habere excellentiam illà famà dignam, si verò est falsa, tunc nec supponit, neque affert excellentiam, ergo &c. 4. Id, quod est bonum per se, melius est eo, quod est tantùm bonum per accidens, & ab alio. Atqui beatitudo objectiva hominis est id, quod est melius, est, enim bonum summum, ergo est, bonum per se. Atqui nullum bonum creatum est bonum per se, sed omnia accipiunt bonitatem suam ab alio: tum, quia omnia sunt bona participata à prima seu increata bonitate: tum, quia omnia exceptâ solâ virtute sunt indifferentia, ut quis eis bene, vel malè utatur, sùntque malis, & bonis communia, quod non convenit bono per se; virtus verò licèt non sit taliter indifferens, tamen & ipsa accipit bonitatem suam ab alio, cùm sit participatio Bonitatis Divinæ, & si est virtus moralis, accipit bonitatem suam à regula morum, cui conformatur; si verò est Intellectualis, tunc aut sumit bonitatem à prima Regula morum, seu dictamine Divino, ùt prudentia; vel ab Jdæis Divinis, ùt ars, vel à lumine increato, & prima veritate, ùt Intellectus, & Sapientia &c. Ergo. 5. De ratione beatitudinis non est, ut sit bonum sufficiens, & satiativum appetitûs humani. Atqui nullum bonum creatum seorsim sumptum est hujusmodi: tum, quia ultra quodlibet illorum, seorsim acceptum, aliud adhuc, vel intra idem, vel intra diversum genus est ab homine appetibile; tum, quia bona creata potiùs accendunt, & augent cupiditatem, ùt patet in divitijs, honoribus, delectationibus corporalibus, juxta illud Eccl. 1. v. 8. *Non saturatur oculus visu, nec auris auditu impletur &c.* Ergo. Et ratio ulterior est: Quia nullum bonum creatum seorsim sumptum continet omnem bonitatem: v. g. bonum divitiarum non continet bonum honoris, nec bonum honoris bonum sanitatis &c. appetitus autem humanus, cùm sit universalis, & feratur in bonum in communi, est capax omnis boni, adeóque non potest satiari ullo bono creato seorsim sumpto. 6. Summum bonum, cujusmodi est beatitudo, est bonum perfectum, adeóque excludens omnem defectum: Atqui omnia bona creata sunt defectuosa: tum, quia nullum illorum includit omnem bonitatem, ut dictum est: tum, quia dependent ex opinione, vel voluntate hominum, adeóque sunt instabilia, vel possunt amitti, etiam ab invitis, subjacéntque fortunæ, vel sunt naturaliter, aut saltem absolutè defectibilia, quæ omnia notant defectuositatem in illo, cui accidunt; ergo &c. 7. In ijs, quæ dicuntur per se, si simpliciter sequatur ad simpliciter, etiam magis sequitur ad magis, v. g. si album simpliciter, est simpliciter disgregativum visûs, magis album est magis disgregativum. Atqui uti beatitudine simpliciter est bonum simpliciter; ergo magis illâ uti, est magis bonum, & maximè uti est maximè bonum, & consequenter nullus usus beatitudinis potest esse nimius, & per excessum vitiosus. Et ratio est: quia usus beatitudinis non est aliud, quàm conjunctio hominis cum ulti-

mo

mo suo Fine; unicuique autem rei optimum est quàm maximè conjungi cum suo Fine, & quiescere in illo &c. Subsumo: Atqui nullum est bonum creatum seorsim, cujus usus non possit esse nimius, & vitiosus, & impedire aliud majus, vel æquale bonum corporis, vel animi; ergo nullũ bonũ creatum seorsim acceptum est beatitudo. 8. & sequitur ex præcedente: quia omnis boni creat usus potest esse nimius, noxius, & vitiosus. sed in quantum usus alicujus boni est nimius, & per nimietatem vitiosus, non est homini utenti bonus, sed est tantùm bonus, in quantum est moderatus; ergo nullus boni creati usus, neq; ullum bonum creatum est homini bonum, nisi in quantum est moderatum, & consequenter nullum bonum creatum est bonum per se, sed accipit bonitatem suam à prima regula moderante. Atqui summum bonum, seu beatitudo objectiva essentialis est bonum per se, quia est melius illo, quod est bonum per aliud; ergo &c. 9. Summum bonum, seu beatitudo hominis, non est æqualis, aut inferioris ordinis cum homine, alioqui à pari, aut fortiori posset homo esse beatus seipso. Atqui omnia creata sunt æqualis, vel inferioris ordinis, quàm sit homo: nam licet Angelus (de reliquis enim patet per se) sit superior homine in esse naturali, quoad esse tamen supernaturale gratiæ est illi æqualis, juxta illud: *Æquales enim Angelis sunt, & Filij DEI* Luc: 20. Item, licèt Angeli sint superiores homine quoad perfectionem entitativam, non sunt tamen perfectiores homine in ratione objecti, & finis: cùm enim homo sit cognoscitivus veri universalis, & appetitivus boni universalis, Angelus autem (sicut & quælibet alia res creata) habeat tantùm bonitatem, & veritatem particularem, sequitur, quòd in ratione objecti, & finis non adæquet capacitatem virtutis sive cognoscitivæ, sive appetitivæ humanæ, atque adeò in ratione objecti est quodammodo Angelus ordinis inferioris, quàm homo; ergo &c. 10. Homo appetit beatitudinem naturaliter, & consequenter hic appetitus est secundùm ordinem naturæ. Atqui natura non ordinat aliquid perfectius per modum subjecti ad aliquid imperfectius, sed è contra imperfectius ad perfectius; omnia autem creata seorsim sumpta sunt imperfectiora quodammodo homine; ergo nullum bonum creatũ potest esse beatitudo naturalis (multò minùs supernaturalis) hominis. 11. Beatitudo hominis est participatio divinæ beatitudinis cũ enim homo sit particeps speciali modo Divinitatis, juxta illud Genes: 1. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram*, oportet, quòd etiam sit particeps beatitudinis Divinæ. Atqui objectum beatitudinis Divinæ non est aliquod bonum creatum, ùt constat, aliàs creatura esset Finis ultimus DEI, & summum bonum ipsius, adeóque melior DEO. Ergo idem dicendum de beatitudine humana. 12. Quia triplicis generis sunt bona creata: 1. externa, seu bona Fortunæ, videlicet: Divitiæ, honor, fama, potestas &c. 2. Bona corporis, ùt sanitas, vires, perspicacia sensuum, voluptates, seu delectationes corporis &c. 3. Bona animæ, cujusmodi sunt, ipsum esse animæ, ejus potentiæ, species intelligibiles, habitus, & actus virtuosi, vel scientifici; denique res omnes, in quantum sunt objecta ab homine intelligibilia, & per sui cognitionem mentem humanam perficientia. Atqui in nullo horum consistere potest objectum beatitudinis humanæ, sive beatitudo hominis objectiva, Ergo &c. *Probatur minor* de bonis fortunæ, primò in genere: quia ad beatitudinem pervenitur per operationem humanam & virtuosam; operatio autem humana, & virtuosa, est operatio voluntaria, & secundùm rationem, adeóq; consecutio, & conservatio beatitudinis objectivæ habetur per studium rationis, & est in potestate voluntatis humanæ, & consequenter non est merè fortuita, neque subjacet fortunæ. Atqui consecutio, & conservatio bonorum fortunæ subjacent fortunæ, non autem voluntati humanæ, ùt per se patet; unde & involuntariè amitti possunt, & acquiri etiam à non volente; ergo hæc non sunt beatitudo objectiva hominis. *Probatur 2.* idem in particulari 1. de divitijs: hæ enim honestè abijciuntur, & contemnuntur, laudabilitúsque in alios erogantur, quàm conserventur. Atqui beatitudo, cùm sit ultimus Finis, & summum bonum hominis, non potest honestè & laudabiliter ab homine abijci & contemni; ergo divitiæ non possunt esse beatitudo hominis. 2. de honore: evidens enim est, melius esse, esse dignum honore, quàm honorari, cùm meritum honoris conveniat solis bonis, honorari autem etiam possint mali: atqui beatitudine nihil potest dari melius, cùm ipsa sit summum bonum; ergo honor non potest esse beatitudo. Ex quo ulteriùs sequitur, multò minùs beatitudinem consistere posse in gloria humana, seu laude, & fama: gloria enim quæritur apud homines propter obtinendum honorem, adeóque melior est honor, quàm gloria, cùm Finis sit melior eo, quod est ad finem; ergo, si honor non est beatitudo, seu summum bonum, multò minùs gloria. Adde, quòd beatitudo sit verum hominis bonum, gloria autem & fama sæpe est falsa & vana; quando autem vera est, non potest esse summum hominis bonum, seu beatitudo: cognoscere enim melius est, quàm cognosci (cognosci enim convenit rebus quibuscunque, etiam infimis, cognoscere autem solùm præstantioribus)

tibus.) Atqui gloria in hoc consistit, quòd aliquis cognoscatur: siquidem gloria, ut ante dictum est ex Ambrosio, non est aliud, quàm clara cum laude notitia; ergo neque in hac potest consistere hominis beatitudo. Idem de potestate dicendum est: beatitudo enim hominis objectiva est aliquid hujusmodi, quod formaliter per operationem ipsius hominis attingitur, & acquiritur, ut patebit ex sequ: Q. éstque ultimus hominis Finis, & summum bonum, cujus possessio reddit, & denominat hominem bonum. Atqui potestas, seu potentia mundana, non est terminus operationis humanæ, neque Finis ultimus, sed est potiùs principium operationis, neque potest esse sumum, & perfectum hominis bonum, cùm potestas hujusmodi sit indifferens ad usum, & operationem bonam, & malam, & consequenter non potest ab illa homo reddi, & denominari bonus, cùm nemo dicatur bonus ex eo, quò habeat potentiam indifferentem ad bonum; Ergo &c.

Probatur eadem minor de bonis corporis: nam 1. bona corporis sunt instabilia, neque voluntati hominis subjecta, bonis, & malis, imò & brutis comunia &c. quæ omnia sunt contra rationem beatitudinis, quæ est bonum perfectum, proprium hominis quà talis &c. Deinde in Beatitudine excellit homo omnibus alijs animantibus; in bonis autem corporis, ut sanitate, robore, longævitate &c. à multis animantibus superatur. Præterea, quemadmodum anima est nobilior corpore, ita bona animæ bonis corporis, & sicut corpus est propter animam, tanquam instrumentum propter actorem, ita bona corporis ordinantur ad bona animæ, tanquam ad finem, adeóque ipsa non sunt ultimus finis, vel sumum bonum hominis, prout ad rationem beatitudinis requiritur. Denique finis *quo* cujus rei, est propria ipsius operatio, finis autem *quod* est aliquid, quod per propriam ipsius operationem obtinetur. Atqui beatitudo objectiva est Finis ultimus *quod* hominis; ergo est aliquid hujusmodi, ad quod per propriam hominis operationem pervenitur, & quod per illam acquiritur. Atqui propria operatio hominis est operatio non corporis, sed animæ (in omni enim re principium propriæ operationis est forma, forma autem hominis, in quantum hominis, est anima rationalis, quà talis) ergo beatitudo hominis objectiva est aliquid tale, quod acquiritur, & obtinetur per operationem animæ rationalis quà talis; hoc autem non est aliquod bonum corporis, sed animi; Ergo &c.

Probatur denique eadem minor de bonis animi creatis: quia & hæc sunt bonum participatum, adeóque particulare, imperfectum, & defectuosum. Atqui nullum bonum imperfectum, & particulare est explectivum appetitûs humani, qui est capax boni universalis & perfecti, beatitudo autem hominis objectiva debet esse bonum perfectum & expletivum appetitus humani; ergo nullum bonum animi creatum est beatitudo hominis objectiva. 2. Quia sicut homo est melior animâ, ita anima est melior bonis, quæ ad illam ordinantur. Atqui homo non est sua beatitudo objectiva, cùm non sit bonum sibi sufficiens, sed indigeat multis alijs bonis; ergo multò minùs bona animi erunt beatitudo ipsius. 3. Quia Beatitudo hominis est appetibilis, & diligenda propter se. Atqui homo, & quæcunque bona hominis creata (adeóque & bona animi) non sunt diligenda propter se, sed propter DEUM, ut docet Augustin: l. 1. de doctrin. Christ: c. 3. & 12. ergo. 4. Quia illud est beatitudo objectiva hominis, cujus possessio excludit de se omne malum ab homine. Atqui nullius boni creati (etiam animi) possessio, excludit ab homine omne malum; cùm enim omne hujusmodi bonum sit defectibile, & amissibile, nullum ipsorum excludit timorem, & anxietatem de amissione sui; ergo &c. 5. Quia inter bona animæ est primò ipsum esse animæ; secundò sunt principia operationum animæ, tertiò sunt operationes animæ, quartò sunt objecta operationum. Ipsum esse animæ non sufficit ad beatitudinem hominis: tum quia anima non est finis ultimus sui ipsius, cùm non sit sumum bonum, & ordinetur ad aliud, nimirum ad hominem, tanquam pars ad totum, item ad suam operationem, tanquam Causa ad effectum, potentia ad actum, subjectum ad formam, perfectibile ad perfectionem &c. tum quia omnis res, quæ accipit esse ab alio, etiam accipit esse perfectum ab alio: nam quantò aliquid magis conjungitur suo principio essendi, magisque illud participat, tantò est perfectius & econtra imperfectiùs quantò longiùs distat à principio essendi. Atqui anima accipit esse ab alio; Ergo etiam esse perfectum; esse autem perfectum est Finis ultimus cujusque rei: nam sicut omnia appetunt suum esse, ita ultimò appetunt perfectum, & consummatum esse. finis autem ultimus respectu hominis dicitur beatitudo. Ergo anima accipit beatitudinem ab alio, & sicut non est à se, ità nec potest esse beata à se, & per se. Similiter nec principia operandi, & ipsæ operationes sufficiunt ad beatitudinem: tum quia utraque sunt ordinis inferioris, quàm anima, adeóque ad illa non ordinatur anima tanquam ad finem suum ultimum; tum quia principia operandi sunt propter operationes, ut suprà dictum est; operationes verò propter objectum, ut illi per ipsas anima intentionaliter conjungatur, objecta denique omnia creata, cum non

non sint primum verum, & Bonum, non possunt esse Finis ultimus Intellectûs, & voluntatis humanæ, sive hominis, quà talis. Ergo &c.

Probatur jam altera pars Conclus: primò iisdem ferè argumentis: nam 1 etiam tota collectio bonorum creatorum ordinatur aliò, nim: ad DEUM, adeóque ipsa non potest esse Finis ultimus, seu beatitudo hominis objectiva. 2. etiam tota collectio bonorum creatorum habet bonitatem suam aliunde, videlicet à Bonitate Prima, quæ est DEUS, éstque defectuosa, & defectibilis, neque continet omnem bonitatem simpliciter, scilicet divinam, adeóque non est summum bonum, quod est de ratione beatitudinis &c. *Applica* eodem modo rationes cæteras. 3. Quia Beatitudo humana est imitatio, & participatio beatitudinis divinæ. *Atqui* hæc non consistit in aliquo bono creato sive seorsim, sive collectivè cum alijs sumpto; ergo neque humana. 4. Quia beatitudini, cùm sit summum bonum, nihil est prudenter, & honestè præferibile. *Atqui* omnibus bonis creatis, etiam collectivè sumptis, est aliquid honestè præferibile, puta DEUS; ergo. 5. Quia consecutio beatitudinis est in potestate & voluntate hominis, non item consecutio omnium bonorum creatorum collectivè sumptorum, ùt suprà dictum est. 6. Quia beatitudo potest haberi ab homine: *Atqui* collectio omnium bonorum creatorum à nemine haberi potest, cùm multa bona creata invicem repugnent, & sese mutuò impediant, ut patet in bono virginitatis, & delectationibus venereis, in paupertate voluntaria, & divitijs &c. ergo. 7. Quia nullum bonum creatum etiam collectivè cum alijs sumptum est à se; ergo neque propter se. *Atqui* beatitudo, cùm sit Finis ultimus, est propter se; ergo &c. 8. Quia bene & beatè esse involvit esse: Sed bona creata, etiam collectivè sumpta, non sufficiunt homini, nec sibi ad esse, sed tam ipsa, quàm homo dependent essentialiter in esse ab alio, nimirum à DEO, seu Causa Prima; ergo neque sufficiunt ad bene, & beatè esse; ergo non sunt beatitudo, quæ debet esse bonum sufficiens ad bene, & beatè esse. 9. Ens, & Bonum convertuntur, adeóque Ens primum est Bonum primum: sed collectio bonorum creatorum non est Ens primum, sed secundum, habens esse suum ab alio Ente primo; ergo neque est bonum primum. Sed Beatitudo est Bonum primum, quia est bonum summum, & optimum, quod est Causa, & radix bonorum cæterorum; Ergo &c. 10. Et est confirmatio præcedentis: Ens Primum est Bonum primum: *Atqui* Ens primum est causa prima, & Bonum primum est Finis ultimus, qui secundùm se est primum in intentione, ergo Causa prima est Finis ultimus. Sed bona creata etiam collectivè sumpta, non sunt Causa prima, sed procedunt à causa prima, quæ est extra totam collectionem bonorum creatorum, ùt Q. 1. a. 3. de DEO Uno demonstratum est; ergo neque sunt Finis ultimus, & consequenter nec beatitudo. 11. Beatitudo, cùm sit Finis ultimus, est unica; repugnant enim plures Fines ultimi, ùt Q. 3. a. 2 dictum est. *Atqui* si beatitudo hominis consistere posset in tota collectione bonorum creatorum, beatitudo non esset unica: si enim illa collectio esset bonum hominis sufficiens, à fortiore tale bonũ esset DEUS, qui est bonum infinities majus, potéstque obtineri ab homine, adeóque & ipse esset beatitudo hominis; ergo. 12. Vel beatitudo hominis consisteret in tota collectione bonorum existentium, vel possibilium. Non primum: quia ultra beatitudinem nihil potest dari melius, & majus; ultra quamlibet autem collectionem bonorum existentium (cùm hæc sint & numero, & specie, & bonitate finita) potest dari alia, & quoad speciem, & numerum, & bonitatem melior, & major. Non etiam secundum: quia, cùm bona creata possibilia sint infinita, implicat totam collectionem bonorum creatorum dari actu, tum ex ratione infiniti actu, tum ex ratione collectionis, quæ repugnat infinito, ùt aliunde suppono. atqui beatitudo potest dari, & datur actu; ergo &c.

Sed contrà 1. In illo consistit Beatitudo objectiva hominis, per quod naturale ejus desiderium quietatur; non quietatur autem nisi per aliquid, ad quod extenditur; ergo beatitudo illius non consistit, nisi in aliquo, ad quod naturale hominis desiderium extenditur. *Atqui* hoc non extenditur, nisi ad bonum, cujus homo est naturaliter capax: non est autem capax, nisi boni creati; ergo beatitudo hominis consistit in aliquo bono creato. *Confirm: 1.* Omnis potentia finita tam activa, quàm passiva, satiatur per bonum finitum, adeóque creatum; ergo cùm Intellectus & Voluntas hominis sint potentiæ finitæ, poterunt perfectè satiari, & consequenter beatificari per bonum finitum, & creatum. 2. Sicut Justitiæ participatione homo dicitur justus, ita per participationem beatitudinis dicitur beatus, ùt docet Boëtius 3. de consol: c. 10. *Atqui* Justitia hominis est aliquid creatum, ergo & beatitudo. *Resp: 1. Dist: alteram partem subsum:* Homo non est naturaliter capax, nisi boni creati, tanquam formæ intrinsecæ, & physicè inhærentis, Concedo; tanquam objecti, Nego: cùm enim objectum Voluntatis humanæ sit bonum in cõmuni, sive bonum universale, sicut objectum Intellectûs est verum in cõmuni,

comuni, sive verum universale: sequitur, hominem non tantùm esse capacem, per modum objecti, boni creati, sed etiam increati. *Ad 1. Confirm: Resp: similiter*: Omnis potentia finita satiatur per bonum finitum, tanquam per formam intrinsecam, & physicè inhærentem, sive per bonum formale, & intrinsecum finitum, Conc: Omnis potentia finita satiatur per bonum finitum, tanquam per objectum, sive per bonum objectivum, & extrinsecum finitum, Neg: Cùm enim aliquæ potentiæ entitativè finitæ sint nihilominus quoad objectum universales, eò ipso non possunt satiari objecto bonitatis finitæ, sed extendunt se etiam, per modum objecti, ad bonum infinitum. Bonum tamen formale, & intrinsecum potentiarum finitarum, est semper bonum finitum, quia licèt aliquæ potentiæ, videlicet Intellectus, & Voluntas, tendant etiam in objectum, & bonum infinitum, nimirum in DEUM, modus tamen tendendi, & actus, quo tendunt, est semper finitus; quod etiam sufficit, ut ejusmodi potentiæ dicantur simpliciter finitæ, quamvis ratione objecti infiniti dici simul possit secundùm quid infinitæ. *Ad 2. Resp: Dist: Min:* Justitia hominis formalis, & illi inhærens est aliquid creatum, Conc: Justitia extrinseca, & per cujus conjunctionem, & participationem causatur Justitia inhærens homini, Neg: Hæc enim Justitia est similiter aliquid increatum, nimirum Justitia divina, sive DEUS, per cujus participationem homo fit, & dicitur Justus. *Similiter Dist: Conc:* Ergo & beatitudo est aliquid creatum, beatitudo formalis, & intrinseca, & inhærens homini, Conc: Hæc enim non est aliud, quàm visio, & amor DEI ab homine elicitus, ùt Q. 6. dicetur; beatitudo extrinseca, seu objectiva, per cujus participationem, & conjunctionem homo fit intrinsecè beatus, & à qua objectivè causatur in illo beatitudo formalis, Neg. Ratio patet ex dictis pro Conclusione.

2. Beatitudo objectiva est illud bonum, cujus affectui cedunt, & obediunt omnes affectus cæteri, & quo, ùt dicit Boëtius l. 3. de consol. prof. 2. constituitur status omnium bonorum aggregatione perfectus, & denique, cujus desiderium est interminatum, & infinitum. Sed tale bonum est pecunia, nam primò *pecuniæ obediunt omnia*. Eccles: 10. adeóque illius affectus prædominatur omnibus; secundo continet omnia in se bona, quia, ùt inquit Philosophus 5. Ethic: c. 5. ad hoc nummus inventus est, ut sit quasi fidejussor habendi pro eo, quodcunque homo voluerit; tertiò denique desiderium illius est sinè fine, & termino, juxta illud Eccles: 5. *Avarus non implebitur pecuniâ*; Ergo beatitudo objectiva hominis consistit in pecunijs, & divitijs. *Resp: Neg: Min: Ad 1. probat: Dist: assumpt:* Pecuniæ obediunt omnia apud homines insipientes, & fatuos, qui sola bona corporalia cognoscunt, & æstimant, Conc: apud sapientes, & qui rectè de rebus judicant, Neg: Beatitudo autem objectiva consistit in illo bono, cujus affectui obediunt omnes cæteri, juxta judicium, & æstimationem sapientum, non verò insipientum, & stultorum. 2. Pecuniæ obediunt omnia corporalia, & commutabilia, & quæ pro pecunia haberi possunt, Conc: omnia, etiam spiritualia, & quæ in pecunia non continentur, neque pro pecunia haberi possunt, ut sunt virtus, sapientia &c. Neg: Beatitudini autem objectivæ, utpote Fini ultimo, & summo bono, non solùm subordinari debent omnia bona corporalia, sed omnia simpliciter, quæ non sunt ipsa beatitudo. 3. Pecuniæ obediunt omnia per se, & ex merito ipsius intrinseco, prout ad beatitudinem veram requiritur, Neg: per accidens, Conc; quod enim amor pecuniæ prædominetur apud quosdam omnibus affectibus cæteris, non oritur ex bonitate, & merito ipsius intrinseco (hæc enim cùm præcisè instituta sit, ut per eam necessaria, & utilia pro sustentatione vitæ humanæ comparentur, non meretur appeti, nisi in quantum utilis, aut necessaria est ad vitam humanam sustentandam) sed provenit ab extrinseco, & aliunde, nimirum ab inordinato, & vitioso affectu, perversaque æstimatione avari, qui cùm bona alia longè majora non cognoscat, felicitatem suam in pecunijs, & divitijs reponit. *Similiter Resp: ad 2. & 3. prob:* Pecunia continet in se omnia corporalia, & venalia, quæ pro pecunia haberi possunt, Conc: omnia absolutè, etiam spiritualia, ut sunt virtus, sapientia &c. Neg: *Quid enim prodest stulto divitias habere, cùm sapientiam emere non possit?* Proverb: 17. *Vel*: Pecunia continet omnia reipsâ, & per se, & juxta rectam æstimationem sapientùm, Neg: imaginariè, & per accidens, & juxta erroneam persuasionem hominum fatuorum, & stultorum, Conc: *Item*: Pecuniæ desiderium est infinitum, & interminatum per se, & apud homines rectè æstimantes de bonitate ipsius, Neg: per accidens, & juxta æstimationem fatuorum, aliter de rebus, quàm merentur, judicantium, Conc: Cùm enim, ut dictum est, pecuniæ ad hoc præcisè institutæ sint, ut per eas res utiles, & necessariæ vitæ humanæ comparentur, sequitur, illas præcisè in tantum esse desiderabiles, quantum ad hoc conducunt, atque adeò desiderium illarum habere certam mensuram, terminos, & finem. Adde, aliter amorem pecuniarum esse infinitum, aliter amorem beatitudinis. Amor enim beatitudinis est infinitus quasi intensivè: quia

quò

quò beatitudo perfectiùs habetur, tantò ejus sufficientia ampliùs cognoscitur, & æstimatur, & consequenter tantò intensiùs, & intensiùs amatur, & in futurum desideratur: *A*mor verò pecuniæ est infinitus quasi extensivè, quia quò plus illius habetur, tantò magis ipsius insufficientia agnoscitur, & id, quod habetur, minùs æstimatur, & consequenter plus & plus ipsius desideratur.

3. Beatitudo est præmium virtutis, est bonum ab hominibus maximè desiderabile, est bonum perfectum, & excellentissimum, adeóque tale, quod maximè DEO convenit, est bonum summum, & consequenter maximæ diffusivum sui, est bonum omnium stabilissimum &c. Atqui honor, fama, & gloria, est bonum hujusmodi: nam primò est præmium virtutis, teste Philosopho 1. Ethic: c. 3. & Apostolo Rom: 8. Ubi Sanctis in præmium tribulationum hujus vitæ promittitur futura gloria. Unde etiam communiter beatitudo vocari solet gloria cœlestis. 2. Est DEO maximè conveniens, & proprius juxta illud 1. Timoth: 2. *Soli DEO honor, & gloria.* 3. maximè desideratur ab hominibus, qui malunt cujuscunque alterius rei jacturam pati, quàm honoris. 4. gloria est maximè diffusiva: per illam enim bonum hominis in notitiam aliorum diffunditur, quia gloria juxta Ambros: non est aliud, quàm clara cum laude notitia. Est denique omnium bonorum stabillimum, quia per gloriam, & sui famam ad posteros propagatam, fiunt quodammodo homines immortales, & æterni; ergo beatitudo consistit in honore, & gloria.

Resp: Neg: Min: Ad probat: Dico, honorem humanum non tam esse præmium, quàm signum, & testimonium virtutis, dari tamen ab hominibus locò præmij, quia non habent melius, quod dent. Id quod etiam inde patet: Quia aliàs operari directè propter honorem, non esset vitium, & ambitio, sed virtus, cùm honestum sit, & virtuosum propter beatitudinem operari. Sequelam autem esse falsam, constat apud omnes. Apostolus Rom: 8. non loquitur de gloria, quæ est ab hominibus, sed quæ est à DEO, nihilque est aliud, quàm notitia cum laude, quam quis habet in mente DEI, sive est scientia, quâ DEUS bonos, & justos cognoscit. Et hanc gloriam, in quantum est realiter ipse DEUS, fateor esse beatitudinem: in quantum verò formaliter est actus scientiæ divinæ, quâ is cognoscit bonos, & justos, licèt non sit ipsa beatitudo, est tamen ad beatitudinem pertinens saltem causaliter, quia DEUS, quos bonos cognoscit, ijs beatitudinem confert. *Ad 2.* dicitur, honorem esse DEO maximè proprium, tanquam signum, & proprietatem beatitudinis. Ratio est, quia batitudo est summa perfectio, & excellentia beati, honor autem est tantùm signum, & testimonium, & quasi effectus excellentiæ in beato præexistentis, non autem ipsa excellentia beati. *Ad 3. Neg: assumpt:* nam licèt honor plus desideretur, quàm alia bona fortunæ, vel etiam corporis, non tamen magis, quàm omnia absolutè alia, v.g. magis, quàm virtus. Ratio est, quia magis est desiderabile, quod est melius, melius autem est esse dignum honore, & excellentem, quod facit virtus, quàm honorati, quod est tantùm signum, & testimonium excellentiæ, ac virtutis. *2. distingui potest idem assum.* Honor maximè desideratur ab hominibus, tanquam signum, & proprietas consequens ad beatitudinem, Conc: tanquam ipsamet beatitudo, Neg: *Ad 4. Similiter Negat: Assumpt:* vel enim fama, & gloria est vera, vel falsa. Si falsa, tunc reipsâ per illam nullum bonum laudati in notitiam aliorum diffunditur, cùm nullum bonum hujusmodi in laudato inveniatur. Si vera, supponit in homine bonum præexistens, derivatúrque ab illo, & consequenter bonum illud præexistens est magis diffusivum, quàm fama, cùm fama ipsa ab illo derivetur, & diffundatur, sicut fons est magis diffusivus, à quo derivatur fluvius, ejúsque rivus, quàm fluvius, à quo solùm derivatur rivus. *Ad 5. & ultimum Resp:* famam, & gloriam habere stabilitatem per accidens, non autem per se, sicut habere debet beatitudo. Cùm enim gloria, & fama dependeat ab opinione & Voluntate hominum, etiam ab illa habet, quòd aliquando stabilis sit, & permanens, non autem ex se, & natura sua. Cæterùm sicut opiniones, & voluntates hominum facilè mutantur, ita fama, & gloria ijs innixa de facili rumore falso perditur.

4. Beatitudo est id, per quod homines maximè assimilantur DEO; item est bonum perfectum, maximéque appetibile. Sed tale bonum est potestas, & potentia mundana: nam primò hæc maximè DEO hominem assimilat: unde, qui in alios potestatem exercent, vocantur in Scriptura Dij: *Dijs non detrahes* Exod: 13. Item est bonum perfectum, quia perfectissimum est, alios posse rectè regere. Ergo beatitudo consistit in potestate, seu Dominio supra alios. *Resp: Neg: Min: Ad 1. prob: Neg: assumptum.* Cùm enim homo possit malè uti suâ potestate, secùs quàm DEUS (qui, sicut essentialiter est potens, ita & bonus) non assimilatur homo perfectè DEO, si assimiletur illi solùm quoad potestatem, & non etiam quoad bonitatem. Et consequenter assimilatio quoad solam potestatem non sufficit ad beatitudinem: hæc enim esse debet assimilatio DEI non qualiscunque, sed, quantum fieri potest, perfecta. *Ad 2. Similiter Neg: assumpt: cum sua*

probat: Perfectius enim est rectè uti potestate in alijs regendis, quàm eà posse rectè uti, quandoquidem potestas rectè utendi stare potest cum usu pessimo, éstque indifferens ad utrumlibet; perfectius autem est, non compati malum, quàm stare, vel posse stare cum malo. Ac proinde posse alios bene regere, non est bonum perfectum, vel perfectissimum.

5. Beatitudo consistit in eo, quod est optimum. Sed aliquod bonum corporis est optimum, nempe sanitas, juxta illud Eccl: 30. *Non est census supra censum salutis corporis.* Ergo in hoc consistit beatitudo. *Confirm: 1.* Esse est melius, quàm vivere, & vivere melius, quàm ea, quæ consequuntur, ut docet Dionys. 5. de divin: nomin: Atqui ad esse vel vivere requiritur sanitas corporis; ergo, cùm beatitudo sit summum hominis bonum, sanitas corporis maximè pertinet ad beatitudinem. 2. Sicut causa prima est, quæ in omnia influit, ita Finis ultimus est, quod ab omnibus desideratur, sed ipsum esse maximè desideratur ab omnibus; ergo in ijs, quæ pertinent ad esse hominis, sicut est sanitas corporis, consistit beatitudo. *Resp: Neg: Min:* nam licèt sanitas sit optimum inter bona corporis, quæ per censum significantur, non est tamen optimum simpliciter, quia, sicut corpus ordinatur ad animam, ita bona corporis (è quorum numero est sanitas) ad bona animæ; ad quod autem ordinatur aliquid, melius est eo, quod ordinatur. *Ad 1. Confirm: Dist: Maj: Esse* simpliciter (cujusmodi est esse divinum) est melius, quàm vivere, & quæ ad vivere consequuntur, Conc: *Esse* secundùm quid, seu *esse* participatum, cujusmodi est *esse* quodlibet creatum, Neg: Ratio est: Quia *esse* simpliciter includit omnem perfectionem essendi, adeóque præeminet vitæ, & omnibus perfectionibus ad vitam consequentibus, sicut totum præeminet partibus, quas includit. Et de hoc loquitur Dionysius. *Esse* autem secundùm quid, & participatum non includit omnem perfectionem essendi, adeóque *esse*, acceptum cum alijs perfectionibus, v.g. vitæ, vel quæ ad vitam consequuntur, melius est, quàm *esse* se solo, & præcisè, sicut una pars totius sumpta cum alia melior est, quàm una pars sola. Unde, ut ibidem ait Dionysius, vivere est melius, quàm præcisè esse; & intelligere, quàm vivere. *Ad 2. Resp: similiter.* Ipsum *esse* simpliciter, quod est esse divinum, desideratur ab omnibus, Conc: *Esse* secundùm quid subdist: *Esse* secundùm quid desideratur ab omnibus, ultimò, Neg: non ultimò, Conc: Omnia enim ultimò deliderant assimilari *Esse* divino, quantum possunt, quædam quidem secundùm *esse* tantùm, quædam secundùm esse, & vivere, quædam secundùm esse, & vivere, & intelligere. Et hoc *esse* simpliciter, sicut est causa prima Efficiens, & principium essendi continens omnem perfectionem essendi, ita fateor esse ultimum Finem, & Beatitudinem. Ratio ulterior est: quia Finis ultimus, quem omnia ultimò desiderant, est unicus, ut suprà Q. 3. a. 3. ostensum est; *Esse* autem secundùm quid, seu participatum, & creatum non est unicum, sed multiplex, adeóque non potest esse Finis ultimus.

6. Beatitudo, cùm sit Finis ultimus, est illud, quod appetitur propter se. Sed hoc maximè convenit delectationi, seu voluptati: ridiculum enim est quærere ab aliquo, propter quid delectetur, ut dicitur 10. Ethicor: Ergo beatitudo consistit in voluptate, & delectatione. *Confirm:* Illud habet rationem Finis ultimi, seu beatitudinis, quod maximè movet appetitum, sed hoc est voluptas, ut patet experientiâ: homines enim voluptuarij ita ab ea absorbentur, ut omnia alia bona facilè contemnant: ergo. 2. In eo, quod omnia appetunt, consistit optimum, & finis ultimus, sive beatitudo, sed voluptatem omnia appetunt, sapientes videlicet, & insipientes, & rationis expertia; ergo &c. 3. Quod multi judicant esse, necesse est esse verum, ut tradit Philosophus 7. Ethic: c. 14. & Comment. in lib: de anim: sed major hominum pars judicat, beatitudinem consistere in voluptatibus corporalibus: inclinatur enim in illas, tanquam in finem; ergo. *Resp:* Nomen delectationis, seu voluptatis vel sumi pro notiore, & famosiore, id est, pro voluptatibus corporalibus, vel sumi in genere, prout delectatio comprehendit delectationes tam corporales, quam spirituales. Si primo modo sumatur, tunc permissâ majore argumenti *Resp: Neg: Min:* Ostensum est enim suprà, omnia bona corporis ordinari ad bonum animæ, habereque bonitatem suam aliunde, adeóque non esse bona, & appetibilia simpliciter, per se, & propter se. Si verò delectatio sumatur altero modo, nihil prohibet dicere aliquam delectationem esse appetibilem propter se, si ly *propter se* sit idem, quod, non propter aliud. Ratio est: quia, cùm delectatio nihil sit aliud, quàm quietatio appetitûs in bono, seu fruitio boni; ad omne autem bonum consequatur delectatio proportionata ipsi bono, sequitur, quòd, sicut inter bona datur aliquod appetibile propter se, ita etiam detur aliqua delectatio appetibilis propter se, illa nimirum, quæ consequitur ad bonum propter se. Ex quo tamen non inferas, hujusmodi delectationem esse ultimum finem quod, sive beatitudinem essentialem objectivam. Ratio est: quia ad beatitudinem objectivam non sufficit, quòd sit appetibile

prop-

propter se, id est, & non propter aliud; sed requiritur insuper, ut reliqua omnia appetantur propter illud, sive, ut sit Causa motiva ad alia omnia appetenda, & principium omnium aliorum, dans illis formam appetibilitatis: Id quod non convenit ulli delectationi, etiam spirituali: non enim propter delectationem appetuntur omnia alia, neque delectatio est causa motiva, & principium omnium aliorum, sed potius bonum, quod est objectum delectationis, est principium, & causa motiva delectationis, & appetitûs ipsius: ex hoc enim aliquis delectatur, quia habet aliquod bonum sibi conveniens vel in re, vel in spe, vel saltem in recordatione; & similiter ex hoc habet delectatio, quòd appetatur, quia est quies in bono desiderato. Præterea, quod consequitur ad essentiam beatitudinis, non est ipsa beatitudo, sed ejus accidens. Atqui omnis delectatio sequitur ad beatitudinem, vel ad partem beatitudinis: ex hoc enim aliquis delectatur, quòd aliquomodo habeat bonum sibi conveniens, ut dictum est; hoc autem bonum, si est perfectum, est beatitudo, si autem est imperfectum, est quædam participatio beatitudinis; Ergo nulla delectatio potest esse beatitudo: non quidem illa, quæ sequitur ad ipsam beatitudinem, quia nihil prius potest constitui per posterius; nec etiam illa, quæ sequitur ad partem beatitudinis, seu ad bonum habitum, quod est beatitudo participata, quia aliàs, cùm omne bonum habitum inferat aliquam delectationem, omne bonum habentem beatificaret, quod est falsissimum. *In forma Resp: Dist: Maj:* Beatitudo est id, quod appetitur propter se præcisè, Neg: quod appetitur propter se, & cujus gratiâ simul appetuntur omnia alia, estque causa motiva, & principium appetibilitatis aliorum, Conc: Neutrum autem horum convenit delectationibus corporalibus; spiritualibus verò licèt conveniat primum, non convenit tamen secundum, prout dictum est. *Ad 1. Confirm: Dist: Maj:* Illud habet rationem beatitudinis, quod maximè movet appetitum, per se, & ex natura sua, & ex merito bonitatis suæ intrinsecæ, conc: quod maximè movet appetitum, tantùm per accidens, sicut delectationes corporales, Neg: Quod enim nonnulli adeò vehementer moveantur ad appetendas voluptates corporales, inde est, quia objecta sensibilia magis, & priùs percipiuntur ab homine, quàm spiritualia, & ideo rapiunt ad se appetitum, æstimantúrque quasi summa bona, quia vel simpliciter nondum sunt cognita bona spiritualia longè majora, vel quia valde debiliter, obscurè, & confusè sunt cognita. Unde frequenter contingit, quòd ij, qui primò vehementer movebantur ad appetenda sensibilia, & corporalia, postquam bona spiritualia meliùs, & clariùs cognoverint, illis contemptis hæc æstimare, & appetere incipiant. *Resp: 2. Neg: Min:* Magis enim movet appetitum, quod appetitur propter se; & propter quod appetuntur omnia alia, quàm quòd tantùm est appetibile propter aliud, vel tantùm propter se; delectationes autem corporales tantùm sunt appetibiles secundùm rectam rationem propter aliud, nimirum propter bona animi; spirituales verò quædam, licèt sint appetibiles propter se, & non propter aliud (illæ nimirum, quæ consequuntur ad bonum propter se, & per se) non tamen propter illas appetuntur omnia alia, sed potiùs illæ appetuntur propter aliud, tanquam propter causam motivam, nimirum propter bonum, quod est objectum delectationis, ut dictum est. *Ad 2. Resp: Dist: Maj:* In eo, quod omnia appetunt per se, & propter se, tanquam rationem motivam, cur appetantur omnia alia, consistit optimum &c. conc: quod omnia appetunt per accidens, & propter aliud, & & ratione alterius. Neg: Delectationes autem, si sunt corporales, tantùm appetuntur propter aliud, nimirum propter bona animi, ad quæ, tanquam ad finem, omnia bona corporis ordinantur; si verò sunt spirituales, licèt non appetantur necessariò propter aliud, tanquam propter finem, appetuntur tamen propter aliud, & ratione alterius, tanquam propter causam motivam, quia appetuntur ratione boni, ad quod consequuntur, non autem è contrà bonum appetitur ratione delectationis; unde non sequitur, quòd delectatio sit maximum bonum, sive optimum. *Ad 3. Resp:* quod multi judicant, necessariò est verum simpliciter, & secundùm omnia, & quoad totum, Neg: necessariò est verum secundùm quid, & quoad aliquam partem, Transf: Opinio autem illorum, qui beatitudinem collocant in voluptate, est quoad hoc vera, quòd illud judicet suam beatitudinem, quod judicat sibi esse optimum, cùm beatitudo, & optimum respectu hominis convertantur; non est tamen illa opinio vera quoad hoc, quòd beatitudinem suam, & optimum constituat in bonis corporis, cùm hæc opinio fundetur in erroneo principio, nimirum, quòd principale, quod est in homine, sit corpus.

7. Quod est primum in intentione, est ultimum in executione. Sed bona sensibilia, seu corporalia sunt priora in intentione, & appetitu hominis, quàm bona spiritualia: ex amore enim corporalium manuducimur in amorem spiritualium, ut ait Gregor: homil: 11. ergo bona corporalia sunt ultimum in executione, & Finis ultimus, & consequenter beatitudo. *Confirm: 1.* Quantò bonum aliquod est communius, & universalius, tantò est Divinius. Sed bonum corpo-

rale est cõmunius, quàm spirituale: cõvenit enim etiam plantis, & brutis; ergo est Divinius, & consequenter in illo consistit beatitudo. *Confirmatur* hoc ipsum: Homo constituitur ex anima, & corpore, adeóque beatitudo hominis debet esse aliquod bonum cõmune corpori, & animæ. Sed bonum spirituale non est cõmune corpori, bonum autem corporis potest esse cõmune animæ, in quantum anima potest delectari de bonis corporalibus; ergo beatitudo, quæ est bonum hominis, potiùs consistit in corporalibus, quàm in spiritualibus. 2. Beatitudo est Finis virtutis. Sed finis virtutis v.g. temperantiæ, est etiam bonum corporale: per temperantiam enim conservatur homo à noxijs corpori; ergo beatitudo etiam consistit in bonis corporalibus. 3. Fortuna, & Felicitas, seu Beatitudo sunt circa idem, ùt docet Philosophus 2. Phys: Sed bona fortunæ sunt bona corporis; ergo Felicitas, & Beatitudo consistit in bonis corporalibus. *Resp: Dist: Maj:* Quod est primum in intentione per se, est finis ultimus, Conc: Quod est primum in intentione tantùm pec accidens, sicut bona sensibilia, & corporalia, Neg: quòd enim priùs homo appetat sensibilia, non oritur ex majori ipsorum bonitate, & intrinseca appetibilitate, sed quia priora in cognitione humana sunt sensibilia, quàm spiritualia, unde etiam priùs sunt in appetitu, quia, sicut cognoscimus, ita amamus, & appetimus. *Resp: 2.* Quod est primum in intentione secundùm se, & ordine bonitatis, & excellentiæ, est Finis ultimus, Conc: quod enim tali modo, est primum in intentione, est in re optimum, optimum autem est ultimus Finis. Quod est primum tantùm in intentione quoad nos, sicut sensibilia, Neg: *Ad 1. Confirm: Resp: Dist: Major:* Quantò est aliquod bonum cõmunius, & universalius logicè, tantò est divinius, Neg: quantò est universalius physicè, Con: Universalius logicè est, quod de pluribus potest prædicari; & tale bonum non est perfectius, & Divinius, sed potiùs imperfectius, quia est magis potentiale, & determinabile, & in plura inferiora divisibile, & divisum; hinc corpus, quòd est universaliùs logicè, & in prædicando est imperfectius, quàm vivens, & vivens, quàm animal &c. Et hoc sensu bonum corporale est universalius, quàm spirituale. Universalius verò physicè est, quod magis participat rem aliquam unam eandémque numero, & tale bonum est divinius, & perfectius, quia plus participando de sũmo, & universali bono, quod est DEUS, qui est actus purus, magis est actu. Hinc bonum naturæ humanæ est Divinius, quàm bruti, & bruti, quàm plantæ, quia homo plus participat bonum sũmum, & universalissimum, sive DEUM, quàm brutum, & brutum, quàm planta &c. Et hoc sensu bona animæ, & ipsa anima, sunt bonum universalius, quàm corpus, & bona corporis ob eandem rationem. *Ad ulteriorem Confirm: negatur Conseq:* nam licèt homo constet animâ & corpore, pars tamen principalis est forma, seu anima, & consequenter principaliora hominis bona sunt bona animæ; principalius autem non ordinatur ad minùs principale, tanquam ad finem, sed è converso; unde sicut ob hanc rationem anima non ordinatur ad corpus, tanquam ad finem, sed corpus ad animam, ita nec bona animæ ad bonum corporis, sed è converso; & consequenter beatitudo, quæ est finis ultimus, non consistit in bonis corporis, sed animæ. 2. Licèt homo constet corpore, & animâ, esse tamen specificum habet à forma, quæ est anima: Cùm ergo beatitudo sit bonum proprium hominis, sive hominis secundùm esse specificum, sequitur, non posse illam consistere, nisi in bonis similiter homini proprijs, quæ sunt bona animæ. *Ad 2. Resp: Dist: Maj:* Beatitudo est finis virtutis, finis intentionis, Conc: finis operationis, sicut sunt bona quædam corporis, Neg: *Similiter Dist: Min: & Neg: Conseq:* Finis intentionis, virtutis est, quòd ultimò per operationem virtuosam, tanquam per medium intenditur, & hoc est beatitudo. Hoc autem non potest esse aliquod bonum corporis, quia virtus, cùm sit perfectio animæ, est nobilior corpore; nihil autem perfectius agit propter aliquid se imperfectius, adeóque non potest operatio virtutis ultimatè esse propter bonum corporis. Finis verò operationis virtutis est quiscunque effectus operationis virtuosæ, & hic potest esse nonnunquam aliquod bonum corporis: cùm nihil obstet, quò minùs causa perfectior agat & operetur aliquid imperfectius. *Ad 3. Resp: Dist: Major:* Fortuna, & felicitas sunt circa idem subjectum, Conc: ambo enim tantùm habent locum respectu hominis circa idem objectum, Neg: Fortuna enim versatur circa objectum, quod cùm ex se referibile sit ad finem, hîc & nunc tamen accidit præter intentionem; objectum verò beatitudinis non est ordinabile in finem, éstque id, quod ab omnibus maximè intenditur.

Beatitudo est aliquod hominis bonum: sed non est bonum fortunæ, vel corporis; ergo est aliquod bonum animæ. *Confirm: 1.* Perfectio est aliquid ejus, quod perficitur: Atqui Beatitudo est perfectio hominis; ergo est aliquid hominis. sed non aliquid corporis; ergo est aliquid animæ, & consistit in bonis creatis animæ. 2. Illud, cui appetimus aliquod bonum, magis amamus, quàm, quod appetimus: magis enim amamus amicum, cui appetimus pecuniam, quàm

quàm ipsam pecuniam: sed omne bonum, quod quis appetit, sibi appetit; ergo magis seipsum amat, quàm omnia alia, quæ amat. Sed beatitudo est, quæ maximè amatur; ergo homo est sua beatitudo, adeóque beatitudo est aliquod bonum creatum. 3. Omne bonum, quod quis appetit, sibi appetit: Atqui Beatitudo maximè appetitur ab homine; ergo Beatitudo est bonum hominis: sed non bonum corporis; ergo animæ, atque ita consistit in aliquo bono creato animæ. *Resp*: 1. *Conc: totum*: nam etiam objectum, cujus cognitione, & amore perficitur anima, est quoddam animæ bonum, & in hujusmodi bono animæ dico consistere Beatitudinem objectivam hominis. Hoc tamen bonum animæ non est aliquid creatum, & physicè inhærens animæ, sed increatum, & physicè extra animam, intentionaliter tamen unitum animæ, & per modum objecti beatificans ipsam animam. Unde *Responderi potest 2. Dist*: *Cons*: Ergo Beatitudo objectiva hominis est aliquod bonum animæ, creatum, & physicè inhærens animæ, Neg: est bonum, increatum, & intentionaliter solùm ac objectivè unitum animæ, physicè verò animæ extrinsecum, Conc: *Ex quo patet ad 1. & 3. Confir*: Fateor enim, Beatitudinem objectivam hominis esse aliquod bonum hominis, & bonum animæ, non tamen creatum, & physicè inhærens homini, sed increatum, & objectivè solùm ac intentionaliter unitum homini, & animæ. *Resp*: *potest 2. ad 1. Confirm*. Beatitudo formalis est perfectio hominis, conc: objectiva, Neg: Hæc enim solumodo facit hominem perfectum, causando objectivè in ipso perfectionem, non est autem ipsa formalis perfectio. *Ad 2. Resp*: *permissâ hac & nunc majore*, de qua alibi, *Dist*: *subsumptum*: Beatitudo est, quæ maximè amatur, tanquam finis *cui*, & tanquam bonum summum hominis, Conc: quæ maximè amatur, tanquam Finis cui, & per modum subjecti beatitudinis, Neg: *& Neg*: *Cons*: Homo enim, dum sibi amat aliquod bonum, non amat se, ut finem *qui*, sed ut finem *cui*, sive ut subjectum illius boni, quod sibi amat. Unde, licèt seipsum magis amaret, quando aliquid sibi amat, quàm id, quod amat, non sequeretur adhuc, illum esse beatitudinem suam objectivam, sed tantùm, esse illum subjectum Beatitudinis, quod verum est.

9. Beatus est, qui habet omnia, quæ vult, & nihil mali vult, ait August: l. 13. de Trinit: c. 4. & 5. Atqui, qui habet omnem perfectionem animæ & corporis, habet omnia, quæ potest velle, & illa volendo, nihil mali vult; ergo Beatitudo hominis est tota collectio perfectionum corporis & animæ: hæc autem collectio est collectio bonorum creatorum; ergo &c. *Confirm*: Ultimus Finis partium est totum: sed homo habet se ad universum, ut pars ad totum; ergo tota universitas rerum creatarum est Finis ultimus hominis, seu Beatitudo. 2. Juxta Boëtium 3. de Consolat: Prosâ 2. Beatitudo est status omnium bonorum congregatione perfectus: ergo Beatitudo consistit in tota collectione bonorum creatorum. 3. Omnes creaturæ possibiles continent bonitatem creatam infinitam: ergo satiativam totius appetitûs hominis: ergo in his consistit Beatitudo hominis objectiva. *Resp*: *ad argumentum*: Augustinum non aliud velle, quàm, quòd beatus sit in statu boni perfecti, in quo habet, quidquid vult, & nihil mali vult; non dicit autem, ipsam essentiam Beatitudinis objectivæ in his omnibus consistere, qua quis vult, & non malè vult. *Quod etiam dicendum ad 2. Confirm*. Adde, non posse haberi omnes perfectiones corporis, & animæ, quarum capax est homo, quin habeatur bonum extrinsecum, & objectivum infinitum, seu increatum: nam inter perfectiones animæ est etiam visio, & amor fruitivus DEI: hæc autem non habentur sine DEO, tanquam objecto: cùm autem aliunde, tam hæ, quàm aliæ omnes perfectiones animæ, & corporis ordinantur ad DEUM, tanquam ad Finem, beatitudo autem objectiva sit ultimus hominis finis, sequitur, hanc Beatitudinem non posse in hujusmodi perfectionibus consistere.

Ad 1. Confirm: *Resp*: *Dist*: *Maj*: Finis ultimus partium est totum, si illud totum non referatur ad ulteriorem finem, Conc: si ita, Neg: Universum autem creatum, quod se habet ad hominem, ut totum ad partem, ordinatur ulteriùs ad DEUM, & consequenter etiam homo, tanquam ad finem ultimum. *Ad 3. Neg*: *Consequen*: Ratio est: tum, quia bonitas infinita creata non existit actu: Beatitudo autem debet esse aliquid existens, & actuale: tum, quia non omne bonum infinitum potest satiare hominem, sed illud tantùm, quod est summum, & excellentissimum, & quo nihil appetibilius, cujusmodi est solum bonum increatum: tum denique, quia illud bonum creatum infinitum est tantùm infinitum quasi extensivè, & secundùm quid, non verò intensivè & simpliciter, adeóque ultra illud restat adhuc aliud bonum infinitum appetibile, imò appetibilius, nimirum bonum infinitum intensivè, & simpliciter, quod est bonum increatum.

†

Artic: II. *An objectum adæquatum Beatitudinis humanæ sit DEUS?*

Resp: Esse. probatur 1. ex dictis a. 1. quia Beatitudo hominis objectiva nihil est creatum: ergo increatum, sive DEUS. 2. ex Boëtio 3. de Consol: prosa 1. ubi ait, Beatitudinem esse divinitatem: unde & concludit, omnem beatum esse DEUM, nimirum vel per essentiam, vel per participationem. 3. Quia vera Beatitudo objectiva est bonum sufficiens, & repletivum, & satiativum hominis: sed hoc est DEUS, juxta illud: *Qui replet in bonis desiderium tuum.* Ps. 102. *Satiabor, cùm apparuerit gloria tua.* Ps. 16. *Ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.* Joan: 14. 4. Illud est Beatitudo (formalis) hominis, quod est suprema Perfectio, excellentia, & gloria ipsius: sed hoc est cognitio DEI, juxta illud Jerem. 9. *In hoc gloriatur, quicunque gloriatur, scire, & nôsse me;* cognitionis autem hujus objectum est DEUS: Ergo objectum Beatitudinis formalis, sive Beatitudo objectiva, est DEUS. 5. Quod est Finis ultimus Vitæ humanæ, est Beatitudo: Sed Vitæ humanæ finis est Vita æterna, secundùm illud Rom: 6. *Habetis Fructum vestrum in Sanctificationem, Finem verò vitam æternam;* ergo vita æterna est Beatitudo: sed vita æterna consistit in cognitione DEI: *Hæc est* enim *Vita æterna, ut cognoscant te DEUM &c.* Joan: 17. cognitionis autem hujusce objectum est DEUS: ergo objectum Beatitudinis est DEUS. Quòd verò solus DEUS sit Beatitudo objectiva, sive objectum adæquatum Beatitudinis humanæ, etiam *probatur* 1. ex Script: Ps. 141. ubi, cùm Psaltes enumerâsset varia bona creata, in quibus nonnulli Beatitudinem constituunt, subdit: *Beatus populus, cujus Dominus DEUS ejus.* Quasi dicat: Beatitudinem hominis non in bonis creatis, sed in solo DEO consistere. 2. ex Augustino l. 19. de Civit: c. 16. *Ut vita corporis anima est; ita vita beata hominis, DEUS est*: sed vita corporis est sola anima; ergo vita beata, sive Beatitudo hominis solus DEUS. 3. Ex Philosopho, & eodem Augustino: Quia illud, quod est tantùm propter se appetibile, habet rationem fruibilis teste Augustino: sed Beatitudo est tantùm propter se appetibilis, ut patet per Philos: Ethic: 1. ergo Beatitudo habet rationem fruibilis. Atqui solo DEO est fruendum, ut tradit idem Augustin: l. 1. de Doctrina Christ: c. 3. Ergo solus DEUS est Beatitudo. 4. Quia vera Beatitudo debet esse bonum sufficiens, & quietativum hominis: sed solus DEUS est hoc bonum: *inquietum est enim cor nostrum, donec perveniat ad te.* August: l. 1. Confess: c. 1. Ergo &c. 5. Beatitudo est summum bonum, adeóque perfectum, & indefectibile: atqui DEUS solus est bonum hujusmodi; ergo. 6. Solus DEUS est finis ultimus rerum omnium, adeóque & hominis, ut Q. 3. ostensum est: Atqui Beatitudo est Finis ultimus: obtentâ enim Beatitudine, nihil supereſt, quò ulteriùs tendat voluntas; ergo idem solus est Beatitudo. 7. Beatitudo humana est participatio, & imitatio Beatitudinis Divinæ: sed Beatitudo sua est solus DEUS: aliàs non fuisset beatus absque creaturis, sed indiguisset illis, fuissetque imperfectus sine illis; ergo etiam solus est Beatitudo humana. 8. Solus DEUS est Causa Prima hominis; ergo etiam Finis ultimus, seu Beatitudo. 9. Vel DEUS ex conjunctione boni creati est appetibilior homini, vel non. Primum dici non potest: quia hoc ipso non esset per se summum bonum, & maximè appetibile. Si autem alterum: ergo se solo est æquè sufficiens satiare appetitum hominis, atq; conjunctus cum aliquo bono creato; ergo se solo est hominis Beatitudo. 10. Appetitus creaturæ non est capax majoris boni, quàm appetitus DEI: sed DEUS se solo sufficit ad satiandum appetitum suum; ergo etiam ad appetitum creaturæ. 11. Appetitus capax boni universalis, seu omnis boni, non potest expleri, nisi obtento solo bono universali: Atqui appetitus humanus, cùm sit boni ut sic, sicut Intellectus veri ut sic, est capax boni universalis, seu omnis boni; ergo obtento illo solo, & secluso quovis alio, potest expleri, & consequenter beatificari appetitus humanus. Atqui bonum hujusmodi est DEUS, Ergo &c. 12. Christus à primo conceptionis suæ instanti fuit essentialiter beatus, quia fruebatur clarâ visione DEI, licèt affectus esset multis malis pœnæ tam in corpore, quàm in anima; & defacto ob eandem causam animæ sanctorum sunt beatæ, licèt careant corpore & bonis corporis, essentque beata, licèt nihil existeret præter ipsas, nec quidquam cognoscerent, præter DEUM: ergo DEUS est sufficiens, & adæquatum objectum beatificans. 13. Quia ens, & bonum convertuntur. Atqui DEUS solus est Ens simpliciter, Ens primum, simplicissimum, per se, à se, infinitum. Ergo solus DEUS est bonum simpliciter, bonum. Atqui Beatitudo est hujusmodi bonum, quia est bonum summum, sive optimum; melius est autem Bonum simpliciter, quàm secundùm quid, primum, quàm secundum, & participatum &c. solus ergo DEUS est Beatitudo. 14. Finis ultimus, quem omnia appetunt, est ultima perfectio, sive esse perfectum ipsorum; Atqui DEUS, cùm sit plenitudo essendi, continens omne esse, & omnem perfectionem, est sufficiens ad causandam perfectionem ultimam hominis; ergo est sufficiens ad conjungendum ipsum cum Fine ultimo,

mo, & consequenter ad illum beatificandum.

Sed contrà 1. Quod est factum, non est increatum: sed Beatitudo est aliquid factum: nam juxta Augustin: l. 1. de Doctrin: Christian: c. 4. 5. & 20. *Illis rebus fruendum est, quæ nos beatos faciunt*; ergo Beatitudo non est aliquid increatum, sive DEUS. *Confirm:* Beatitudo passim dicitur in Script: *Vita æterna*: Atqui vita vel accipitur pro actu primo, quod est ipsum esse viventis, & sic est aliquid creatum; vel pro actu secundo, & tunc similiter est aliquid creatum: cùm importet operationem immanentem ipsius substantiæ viventis; ergo beatitudo non est bonum increatum, sive DEUS. 2. Homo etiam in statu puræ naturæ est capax alicujus Finis ultimi & Beatitudinis: Atqui in statu puræ naturæ Finis illius ultimus non potest esse DEUS: res enim Divina non est Finis hominis naturalis, sed tantùm supernaturalis, neque homo desiderat DEUM, vel delectatur de illo naturaliter, sed supernaturaliter; ergo. 3. Majorem habet proportionem cum homine natura Angelica, quàm DEUS, quia habet majorem similitudinem, & propinquitatem: ergo potiùs natura angelica est objectum beatificum hominis, quàm DEUS. *Confir:* hoc ipsum ex Dionys. c. 4. de Divin: Nomin: ubi ait; Sapientiam Divinam conjungere fines primorum principijs secundorum: ex quo infertur, supremum naturæ inferioris attingere infimum naturæ superioris: Atqui supremum hominis bonum est Beatitudo; Angelus autem est naturâ superior homine; Ergo Beatitudo hominis consistit in hoc, quòd aliquomodo attingat Angelum. *Resp: Dist: Min:* Beatitudo formalis est aliquid factum, Conc: est enim perfectio physicè inhærens beato, nimirum Visio, & amor DEI, ut Q. 6. dicetur. Beatitudo objectiva est aliquid factum, Neg: Et ita intelligendus est Augustinus. Ratio patet ex dictis pro Concluſ: *Similiter Dist: Conſ: Ad 1. Confirm: Resp: 1. eodem modo.* Beatitudo formalis dicitur *Vita*, Conc: est enim operatio per se immanens, nimirum Visio, & amor. Beatitudo objectiva, Neg: *Resp:* 2. Beatitudo dicitur *Vita* causaliter, in quantum DEUS, qui est Beatitudo objectiva, causat in beato Visionem, & amorem vitalem sui, Conc: dicitur *Vita* formaliter, *subdistinguo*, ut priùs: Beatitudo formalis, Conc: objectiva, Neg: *Resp: 3.* Beatitudinem dici *Vitam*, quia *esse* DEI, quod est Beatitudo objectiva, est ipsum *vivere. Ad 2. Resp: Neg: min: cum probat*: nam sicut DEUS non solùm est primum principium supernaturalium, sed etiam naturalium, ita non solùm est Finis ultimus & Beatitudo hominis supernaturalis, sed etiam naturalis. Notandum tamen: aliter DEUM esse Finem ultimum, & Beatitudinem hominis in statu supernaturali, nimirum, ut visum in se; aliter in statu naturali, nimirum, ut cognitum abstractivè per medium aliquod admodum excellens, & perfectum, v. g. per scientias speculativas &c. Ratio est: quia in omni statu Beatitudo formalis hominis debet constitui in perfecta DEI cognitione, ut sumi poterit ex Q. 6. Cùm ergo status supernaturalis capax sit cognitionis intuitivæ DEI, prout hic est in se; status verò naturalis tantùm cognitionis abstractivæ: non omnis autem cognitio abstractiva DEI mereatur dici Beatitudo, cùm Beatitudo sit paucorum, & ultima, supremáque hominis perfectio, quod cognitioni abstractivæ cuicunque minimè congruit; relinquitur, quòd Finis & Beatitudo hominis pro statu supernaturali sit DEUS, ut visus in se; pro statu verò naturali, ut cognitus abstractivè, cognitione, respectivè admodum excellenti, & perfectâ, quæ tunc habetur, quando cognitio procedit per medium valde nobile, & perfectum. Ex quo ulteriùs sequitur, beatitudinem, quæ esset in statu puræ naturæ, valde fore imperfectam respectu ejus, quæ datur in statu supernaturali; imò non dicendam esse Beatitudinem simpliciter, sed tantùm secundùm quid. Ratio est: tum quia perfecta Beatitudo non compatitur ullum malum, sed requirit statum omnium bonorum aggregatione perfectum, id, quod non conveniret statui puræ naturæ, qui subjectus esset plurimis malis vitæ humanæ, præcipuè timori, & anxietati de amissione boni per mortem: tum maximè, quia illa cognitio abstractiva DEI, in qua consisteret Beatitudo formalis illius statûs non satiaret appetitum humanum qui, ut suprà dixi Q. 4. naturaliter appetit DEUM, causam, & principium omnium cognoscere in se. *Ad 3. Confirm: Resp: Dist: Antec.* Majorem habet proportionem natura Angelica cum humana, quàm DEUS, in ratione perfectionis physicæ, & entitativæ, Conc: in omni ratione, etiam objecti beatificantis, & Finis ultimi, Neg: Rationes enim, quæ probant Beatitudinem hominis necessariò esse bonum increatum, probant etiam, DEUM habere majorem proportionem cum natura humana in ratione Finis ultimi, & objecti beatificantis, quàm Angelum. Unde patet *ad ulteriorem Confirm: Resp:* enim, summum naturæ inferioris attingere infimum superioris, in ratione entitativæ perfectionis, in quantum suprema perfectio naturæ inferioris, est entitativè similis infimæ perfectioni naturæ superioris, non autem attingere illud in ratione objecti, & Finis ultimi, ita, ut Finis ultimus naturæ inferioris sit infimum naturæ superioris; adeóque naturam humanam non habere pro Fine ultimo naturam Angelicam, sed

Divinam, quippe quæ sola est bonum universale, & perfectum, potens explere appetitum hominis capacem boni universalis, & perfecti.

2. Nullum bonum, etiam infinitum, possessum possessione finitâ, & imperfectâ, potest perfectè satiare: sed DEUS, qui est bonum infinitum, possidetur tantùm à creatura finitè, nimirum per visionem, ut dicetur, quæ est creata, & finita; ergo non potest perfectè satiare, & beare creaturam. *Confirmatur.* Beatitudo, quæ habetur per visionem DEI, suscipit magis, & minùs, nec ulla dari potest visio tam perfecta, quâ non possit dari perfectior; ergo nulla potest explere, & beare appetitum. *Consequentia probatur.* De conceptu Beatitudinis est, ut non includat ullam materiam tristitiæ, & mœroris: Atqui visio includit, quia includit carentiam majoris perfectionis possibilis; sicut autem major perfectio alicui possibilis, si obtineatur, est materia gaudij, & delectationis, ita haud dubiè carentia talis perfectionis erit dolorifera, & contristativa, Ergo. *Confirm: hoc ipsum 1.* Quodlibet augmentum gloriæ est materia vehementis desiderij & sollicitudinis: Atqui is, qui caret bono vehementer desiderato, non potest non dolere de absentia talis boni; ergo creatura videns DEUM, hoc ipso, quòd videat se carere augmento gloriæ possibili, sive visione perfectiore, habet materiam doloris, & consequenter videndo DEUM non redditur beata. 2. Si Christus Dominus careret visione, & fruitione DEI intrinsecè afficiente illius animam, hoc ipso non esset beatus, in quantum homo, licèt haberet bonum longè majus visione, nimirum unionem hypostaticam; ergo etiam creatura videns DEUM, licèt habeat visionem, & fruitionem, quoad substantiam, quia tamen caret aliquâ perfectione & intensione visionis possibili, non erit beata, cùm unio hypostatica longè magis superet visionem, & fruitionem DEI, quam visio DEI quoad substantiam superet intensionem majorem visionis, adeóque, si unio hypostatica non potest impedire dolorem de carentia visionis, & fruitionis DEI, minùs poterit visio DEI quoad substantiam impedire dolorem de carentia perfectionis, & intensionis visionis. 3. denique: Creaturæ videntes DEUM, vident se pati carentiam perfectioris visionis propter defectum meritorum, sive, quia neglexerunt multa bona facere, dum essent in via, quæ si fecissent, visionem sibi perfectiorem comparâssent: Atqui hæc cognitio non potest non illis esse materia magnæ confusionis, & doloris; ergo visio includit, aut saltem non excludit materiam doloris, & consequenter non beatificat.

Resp: ad argumentum Dist: Antec: Nullum bonum infinitum, possessum possessione finitâ, potest perfectè satiare Intellectum & voluntatem, simpliciter & per essentiam infinitam, qualis est Intellectus, & Voluntas Divina, Conc: Intellectum, & voluntatem finitam & creatam, Neg: *Ad Confirm: Resp: Neg: Conseq:* Ratio est 1. quia satietas desumitur ab objecto, ejúsque adeptione, non verò à modo, seu perfectione adeptionis: sicut in corporalibus famelicus non satiatur per modum habendi cibum, sed per cibum habitum. Cùm ergo per qualemcunque visionem habeatur & possideatur bonum infinitum, sive DEUS, sequitur, videntem per qualemcunque etiam visionem satiari & beari, sive magis perfecta fuerit, sive minùs. Ratio est 2. quia major perfectio visionis non consistit in hoc, quòd per eam plus aliquid DEI videatur, sed quòd in DEO videantur vel plures effectus & creaturæ, vel quod eadem videantur distinctiùs & clariùs, aut saltem ipsa major perfectio visionis, in quocunque demum consistat, est aliquid creatum: ostensum est autem, & adhuc magis ostendetur in *Resp: Ad 3.* nihil creatum pertinere per se ad objectum beatificum, & satiativum, sed esse tantùm aliquod accidentale ejus complementum: ac proinde illius absentia, & præsentia nihil potest impedire, vel conducere ad beatitudinem, ac satietatem; præsertim cùm in DEO videatur omnis creatura, & bonitas possibilis eminenter, ita, ut non plus videretur boni, si in DEO viderentur omnes possibiles Creaturæ, quàm si essentia videatur absque illis; Sicut in rebus corporeis major, minórve cibi lautitia non est, quod famelicum satiat, sed ipse cibus, cætera verò sunt accidentia ad satietatem minimè requisita. Ratio est 3. quia ex visione boni infiniti, sive DEI, qualiscunque ea sit, tantum resultat gaudium, ut, si ei comparetur major illa perfectio accidentalis visionis, quam DEUM videns cognoscit abstractivè sibi superaddi posse, apparent adeò parva, & exigua, ut nullo modo sufficiat ad tristitiam, vel aliquam animi molestiam causandam. Id quod etiam in creatis sæpe usuvenit: nam sæpe etiam circa bonum creatum existit tantum gaudium, ut impediat naturaliter omnem dolorem, & tristitiam de aliquo malo, vel carentia boni præsente, quæ tamen tristitia oriretur, si illud vehemens gaudium abesset. Cujus à priori ratio est, quia malum respectivè parvum potest fieri æstimabile & afflictivum per solam absentiam majoris boni, adeóque & è contrario præsentia maximi boni potest tollere æstimabilitatem parvi mali, vel carentiam parvi boni. Ratio est 4. quia licèt daremus videntes DEUM desiderare aliquomodo perfectiorem visionem, quia tamen simul eviden-

evidenter cognoscunt, illam sibi ex Decreto divino esse impossibilem, desiderium hujusmodi non potest esse absolutum & efficax, sed inefficax solùm & conditionatum. Constat autem talia desideria, in ijs, qui prudenter se gerunt, non causare inquietudinem, & animi anxietatem. Cùm ergo videntes DEUM agant prudentissimè, sequitur, hujusmodi appetitum nequaquam in ipsis impediturum animi quietem, satietatem & tranquillitatem. Sic homo in pura natura constitutus, & aliunde cognoscens Beatitudinem supernaturalem esse sibi absolutè possibilem, licèt conciperet aliquod illius desiderium, quia tamen hìc & nunc videt illam sibi esse impossibilem, & à statu suo valde alienam, si se prudenter gereret, nullam idcirco admitteret animi inquietudinem, & molestiam. Ratio est 5. quia videntes DEUM perfectè conformantur voluntati Divinæ, magísque diligunt DEUM, quàm seipsos, atque adeò magis desiderant salvari circa se Justitiam, & impleri Divinam voluntatem, quod est DEO melius, & convenientius, quàm habere visionem perfectiorẽ, quod est melius sibi, & ita perfectè satiantur quàcunque DEI visione. Atque hinc patet ad cætera, quæ adduntur: *negatur* enim, visionem DEI includere materiam tristitiæ, eò quòd includat carentiam majoris perfectionis absolutè possibilis. *Ad probat: in oppositum* juxta dicta *Resp: 1. Dist: Assumpt:* Carentia majoris perfectionis est dolorifera & contristativa, si augmentum illud perfectionis teneat se ex parte objecti satiativi, Conc: si tantùm ex parte modi habendi, Neg: augmentum autem perfectionis in visione est solùm modus habendi, non objectum, quod satiat, neque per visionem perfectiorem plus videtur essentiæ Divinæ, sed tantùm plus bonitatis creatæ, quod non pertinet ad objectum satiativum, sed ad accidentale complementum ipsius. 2. Carentia majoris perfectionis est dolorifera &c. si non adsit aliunde gaudium vehemens impeditivum tristitiæ, Transf: si adsit, ut contingit in videntibus DEUM, Nego. 3. Carentia majoris perfectionis est dolorifera, si ea perfectio hìc & nunc videatur esse obtentu possibilis, desideretúrque affectu absoluto, & efficaci, Conc: si videatur esse impossibilis, *Subdist:* est dolorifera prudenter, & rationabiliter, Neg: imprudenter, Transf: Cùm autem videntes DEUM agant prudentissimè, videántque perfectiorem visionem respectu sui hìc & nunc esse impossibilem, non potest ipsis ejus carentia esse dolorifera. 4. Carentia majoris perfectionis est dolorifera, si non ametur aliud bonum, quod est incompossibile cum illa perfectione majore, Conc: si ametur, ut hìc contingit, Neg: Videntes enim DEUM amant Justitiam, & Voluntatem DEI, & quidem magis, quàm seipsos, & quæcunque alia: Justitia autem, & Voluntas DEI admensurantis præmium merito, & nolentis dare perfectiorem sui visionem, est bonum incompossibile cum visione perfectiore; ergo implicat simul amare & desiderare visionem perfectiorem, aut torqueri ex carentia visionis perfectioris. *Ad ulteriorem primam Confirm: Resp: Dist: Antec:* Quodlibet augmentum gloriæ est materia vehementis desiderij & sollicitudinis respectu hominis viatoris, Conc: Comprehensoris, Neg: Disparitas juxta superiùs dicta est 1. Quia in statu comprehensionis possidetur jam aliunde per visionom in substantia objectum satiativum appetitûs humani, & in illo omne bonum purum formaliter, omne verò aliud (adeóque & quodlibet augmentum gloriæ) eminentur, adeóque non relinquitur locus desiderio, saltem tali, quod conjunctum sit inquietudini, & anxietati: secùs res habet in statu viæ, ubi quia nullo adhuc modo in re possidetur bonum infinitum, sive DEUS, & in illo omnia bona cætera, locus adhuc est desiderandi cum anxietate omne bonum obtineri possibile. 2. Quia in comprehensoribus ex visione boni infiniti resultat vehemens gaudium de bono infinito possesso, respectu cujus cùm omne augmentum gloriæ appareat admodum exiguum & parvum, obruitur quodammodo, & absorbetur omnis appetitus illius augmenti, mente totâ in bonum infinities majus defixâ: Id quod iterum non contingit in viatoribus, apud quos, quia omne augmentum etiam minimum præponderat omnibus bonis, quæ in statu viæ habentur, non mirum, quòd materiam præbeat desiderij vehementis & inquieti. 3. Quia respectu viatorum augmentum gloriæ proponitur, ut possibile, & affectu absoluto appetibile, aliunde verò est bonum valde æstimabile: Constat autem tale bonum, & tali modo propositum, desiderium & anxietatem animi solere parere: At respectu comprehensorum hujusmodi augmentum proponitur, ut obtentu impossibile &c. 4. denique quia DEUS, cujus voluntati conformari debemus, vult, ut, dum sumus in statu viæ, incessanter nobis thesauros gloriæ, & gratiæ accumulemus, aspiremúsque ad gradum gloriæ indies maiorem, quæ proindè conformitas voluntatis nostræ cum Divina omni conatu est quærenda: comprehensores verò clarè vident, DEO, cujus voluntati necessariò acquiescunt, placere, ut eum solum gradum gloriæ obtineant, quem habent defacto, & similiter eidem placuisse non majorem cumulum meritorum concedere, quàm illum, quem defacto quisque consecutus est: unde non possunt tristari de carentia majoris gratiæ, & gloriæ, sed

quisque

quisque tranquillè gaudet de eo gradu, quem habet. *Ex quo etiam patet Ad 3. Ad 2. Resp: Neg: Conseq*: Disparitas est: Quia per unionem hypostaticam non unitur humanitas Christi essentiæ Divinæ, ut bono satiativo Intellectûs, & voluntatis, sed tantùm ut termino incommunicabili & substantiali naturæ, quia per unionem hypostaticam non unitur DEO, ut in se viso, & fruitivè amato, in quo consistit satiatio Intellectûs, & voluntatis; & consequenter per unionem hypostaticam non beatificatur humanitas Christi formaliter, sed tantùm radicaliter: unde non mirum, quòd carentia visionis tristitiam Christo adferret, quia meritò tristatur, qui Beatitudine formali, & actuali caret, licèt ejus in se radicem, & fundamentum habeat: Beatus autem, licèt careat visione perfectiore, adhuc per visionem, quoad substantiam, unitur DEO, ut objecto satiativo, & formaliter beatificatur &c.

3. Licèt DEUS sit summum hominis bonum, non est tamen unicum hominis bonum: nam præter DEUM indiget homo varijs bonis corporis, & animæ, ut comodè vivat; & quidem indiget illis, prout illum possunt formaliter perficere, & non tantùm, prout hæc omnia continentur in DEO: nec enim per hoc homo erit sanus v.g. quòd cognoscat sanitatem, quæ est eminenter in DEO, sed requiritur, ut habeat in se sanitatem formaliter: hæc autem omnia bona appetit homo naturaliter; ergo non satiatur hominis appetitus solo DEO, & consequenter solus DEUS non est objectum adæquatum Beatitudinis humanæ. *Confirm:* Ut homo sit beatus, non est satis videre DEUM, sed necesse est, ut videat se videre, quia aliàs nec poterit amare suam Beatitudinem, nec de illa gaudere; ergo in objecto beatifico non continetur solus DEUS, sed etiam visio DEI, quæ est aliquid creatum. 2. Ut homo sit beatus, necesse est, ut videat DEUM, ut summum bonum à se dilectum, & vicissim diligentem, & amicum: quia non potest beatificare, nisi quod amatur, & ut tale cognoscitur: Beatitudo enim est satietas amoris & terminus ejus; & quia aliàs esset beatus, qui per impossibile in statu peccati videret DEUM; ergo objectum beatificum non est solus DEUS, sed etiam amor noster erga DEUM, & amicitia nostra cum DEO, sive gratia sanctificans, quæ rursum sunt quid creatum. 3. Ut homo sit beatus, debet cognoscere visionem perpetuò duraturam, aliàs non posset excludi omnis timor & anxietas, prout ad Beatitudinem requiritur; illa autem perpetua duratio est iterum aliquid creatum. 4. Quamvis creatura possideat DEUM per visionem, & amorem, adhuc rationabiliter appetit plura alia bona, v.g. scire, quid ab amicis geratur in terra, glorificationem sui corporis &c. adeóque DEUS non est adæquata Beatitudo creaturæ. 5. Homo essentialiter includit appetitum sensitivum, qui non satiatur possessione DEI, sed boni sensibilis, in quod solumodo fertur: ergo bonum sensibile constituit partialiter objectum beatificum. 6. Licèt quis videret DEUM, si tamen laboraret extremâ inediâ, morbis, infamiâ, non esset beatus: ergo ad Beatitudinem pertinent etiam bona creata. 7. Homo in statu naturæ non potest cognoscere DEUM, nisi cognoscendo seipsam, vel aliam creaturam, imò etiam in statu Beatitudinis supernaturalis non potest videri DEUS, nisi visis in ipso aliquomodo creaturis: ergo in objecto Beatitudinis, sive naturalis, sive supernaturalis continentur creaturæ. *Resp: Neg: Conf:* nam licèt ad statum Beatitudinis requirantur etiam bona alia, non requiruntur tamen per modum constitutivorum essentialium ipsius Beatitudinis objectivæ, sed tantùm per modum partium integrantium illam, sicut ad completum hominem requiritur pes, manus &c. Ratio est: quia nec sunt Finis ultimus, nec pars illius, sed ad aliud, ut ad Finem ultimum ordinantur, & ex illo tanquam proprietates, & accidentia ejus emanant. Unde licèt per impossibile, stante possessione boni increati, nulla haberetur possessio bonorum aliorum, adhuc non daretur molestia & anxietas, quæ creaturam de statu felicitatis deturbaret, ut videre est in Christo, qui propter possessionem DEI non amisit perfectam Beatitudinem essentialem tempore passionis, & mortis. Cujus ratio est: quia per possessionem solius DEI habetur omne purum bonum formaliter, & omne aliud virtualiter, & eminenter. *Similiter Resp: ad 1. 2. 3. 4. 7. Confirm: Neg: Conf*: Ad summum enim sequitur; ad hoc, ut DEO ipso perfectè efficiamur beati, requiri aliquid creatum per modum conditionis essentialis, vel connaturalis sine qua non: non verò sequitur, aliquid creatum esse objectum partiale Beatitudinis essentialis. *Ad 5. Resp: Dist: Conseq:* Ergo objectum sensibile constituit objectum beatificum hominis, in quantum hominis, sive secundùm esse specificum hominis, Nego: hominis, in quantum est sensitivus, & habens esse commune cum brutis, Transe: Homo enim, in quantum homo, & secundùm esse specificum consideratus, importat potentiam intellectivam, & volitivam, quæ, cùm sint potentiæ universales, altera cognoscitiva, altera appetitiva, habent pro objecto verum, & bonum universale, & summum, sive DEUM: Appetitus autem sensitivus, & sensus, cùm sint potentiæ particulares, habent pro objecto bonum, & ens tan-

cùm

tùm particulare, nimirum sensibile. Dicitur nihilominus DEUS simpliciter, & absolutè objectum beatificum hominis, quia possessus in seipso ab homine, adfert secum vel formaliter, vel virtualiter, aut eminenter, quidquid satiare potest quemcunque appetitum. *Resp: 2. Neg: Conf.* In quantum enim homo est sensitivus, non est capax beatitudinis, alioqui & bruta essent beata, adeóque non sequitur, bonum sensibile pertinere ad objectum beatificum ipsius. *Ad 6. Resp: 1. Neg: Antec:* Implicat enim, ut ex possessione perfecta infiniti boni non resultet gaudium tantum, quo quantuscunq; dolor ex malo finito conceptus ita absorbeatur, ut illo non obstante animus maneat lætus, & tranquillus, cùm non sit proportio inter vim afflictivam mali finiti, & vim satiativam, & quietativam boni infiniti, & consequentet impossibile est, ut, qui perfectè possidet DEUM, non sit beatus, non obstantibus malis pœnalibus quibuscunque. *Resp: 2. Dist: Antec:* non erit beatus Beatitudine essentiali, Conc: Beatitudo enim essentialis tunc habetur, cùm habetur conjunctio hominis cum Fine ultimo, & possessio boni sumi, & infiniti: hoc autem eo casu ex suppositio haberetur; ergo. Unde, sicut si daretur anima rationalis conjuncta corpori debitis organis destituto, non haberetur quidem homo quoad integritatem, sive status completus & perfectus hominis; haberetur nihilominus homo quoad essentiam, quia haberetur id, quod primariò, & per se ad hominem requiritur, éstque radix omnium reliquorum: ita illo casu non haberetur quidem status completus & integer Beatitudinis, haberetur tamen essentia Beatitudinis, quia haberetur id, quod per se, & primariò ad Beatitudinem requiritur, nimirum Finis ultimus, & bonum universale, adeóque satiativum, quódque est radix omnium bonorum reliquorum. *Ad 7. Resp: Neg: Consq:* tantùm enim sequitur objectum Beatitudinis connecti necessariò cum objecto aliquo creato, non autem intrinsecè constitui per aliquid creatum, aliàs cùm DEUS nec seipsum cognoscere possit, non cognitis aliquomodo creaturis, sequeretur objectum Divinæ Beatitudinis esse partialiter aliquid creatum, quod est impossibile.

Artic: III. *An omnia prædicata intrinseca DEI pertineant ad objectum Beatitudinis humanæ?*

Resp: pertinere, non omnia tamen eodem modo. Probatur 1. Quia objectum nostræ Beatitudinis est DEUS, atqui DEUS est omnis sua perfectio intrinseca, tam absoluta, quàm relativa, ergo ad objectum Beatitudinis nostræ pertinet omnis perfectio intrinseca DEI. 2. Quia DEUS est objectum Beatitudinis, in quantum est objectum Visionis sui: Visio enim DEI est Beatitudo formalis, ut dicetur artic: sequente, patétque ex illo 1. Joann: 3. *Similes ei erimus, quia videbimus eum, sicuti est:* atqui objectum visionis DEI, est DEUS prout est in se: DEUS autem prout est in se, includit omnia prædicata sua intrinseca, absoluta, & relativa, ergo hæc omnia pertinent ad objectum Beatitudinis. 3. Idem est objectum beatificum, seu finis ultimus hominis, quod est primum principium ipsius: Beatitudo enim hominis, utpote summa perfectio ipsius, consistit in hoc, quòd homo perfectè convertatur ad suum principium, & in ipso conquiescat. Atqui DEUS Trinus & Unus est absolutè primum principium nostrum, ad cujus imaginem conditi sumus, ergo idem est Finis noster ultimus, ergo objectum Beatitudinis nostræ: nam Beatitudo, ut dixi, consistit in consecutione finis ultimi. Atqui DEUS Trinus & Unus includit omnem perfectionem intrinsecam DEI, tam absolutam, quàm relativam, ergo &c. *Et Confirm:* 1. Quia solus DEUS Trinus & Unus unâ supremâ adoratione à nobis colitur, & unâ supremâ charitate super omnia à nobis diligitur, ergo hic est objectum adæquatum nostræ supremæ dilectionis, ergo & beatitudinis nostræ. Ergo cùm DEUS Trinus & Unus, sit omnis sua intrinseca perfectio, tam absoluta, quàm relativa, sequitur, omnem illius perfectionem, tam absolutam, quàm relativam, pertinere ad objectum adæquatum nostræ Beatitudinis. Quod tacitè innuens Concil: Florent: in liber: Unione ait: Sanctorum animas plenè purgatas intueri clarè DEVM Trinum & unum, sicuti est. Quod est dicere objectum adæquatum nostræ Beatitudinis esse DEVM Trinum & unum, quatenus talem. Quæ etiam mens est D. Thomæ 2.2. Q 2. argum: 3. cum solutione, ubi docet, objectum nostræ Beatitudinis esse Bonitatem DEI secundùm quod intelligitur in se ipso & prout videtur à Beatis, sic autem intelligi non posse sine Trinitate personarum. *Confirm:* 2. Illud est objectum Beatitudinis in patria, quod est objectum principale fidei nostræ in via, atqui hoc est DEVS Trinus & Vnus, ut suo loco dicetur, ergo idem est objectum Beatitudinis, ergo idem, quod priùs.

Dixi: *non omnia tamen eodem modo.* Ratio est: Quia prædicata DEI absoluta pertinent ad objectum formale Quo Beatitudinis, imò sunt ipsa ratio formalis essentialis, & de se sufficiens ad nostram Beatitudinem; at verò relationes pertinent solùm ad objectum formale Quod Beatitudinis, in quantum pertinent ad substantialem quandam, & personalem constitutionem illius objecti. *Quod probatur:* Quia objectum

ctum nostræ Beatitudinis est DEVS, ergo eo modo pertinet aliquid ad objectum nostræ Beatitudinis, quo modo pertinet ad constitutionem ipsius DEI. Atqui omnia, & sola prædicata absoluta DEI pertinent ad conceptum essentialem DEI, imò sunt ratio formalis essentialis ipsius, ut patet ex dictis de DEO uno Q.2.a.3. & de DEO Trino Q.5.a.3. relationes verò non sunt de conceptu essentiali DEI, sed tantùm pertinent ad constitutionem personalem DEI, ut natura Divina modo sibi connaturali eminentissimo subsistat, ergo eodem modo prædicata, tam absoluta, quàm relativa, pertinent ad objectum nostræ Beatitudinis. *Et Confirm:* Quia Beatitudo respicit primum principium, ergo eo modo DEVS est objectum nostræ Beatitudinis, quo est nostrum principium, atqui, licèt DEVS Trinus & Vnus sit nostrum principium *Quod*, sola tamen Divinitas, seu essentia, quà talis, est principium *Quo*, seu ratio formalis per se necessaria & sufficiens, ut sit primum principium, relationes verò solùm pertinent ad principium *Quod*, in quantum faciunt DEVM subsistere in tribus, qui sunt primum principium *Quod*, ergo eodem modo dicendum est de fine ultimo, sive objecto nostræ Beatitudinis.

Sed contrà 1. DEVS est objectum Beatitudinis, in quantum est finis ultimus, adeóque in quantum est summum Bonum: Finis enim ultimus & summum Bonum in idem incidunt, ut rectè docet Philosophus 8. Ethic: c.7. Ergo DEVS ratione bonitatis suæ, non autem aliorum attributorum, & prædicatorum est objectum nostræ Beatitudinis. *Resp: Neg: alter: part: Consq:* Ratio est: quia Bonitas Divina non est speciale aliquod attributum, sed est infinita ejus perfectio ex omnibus, ut ita dicam attributis consurgens: sicut in humanis Bonitas physica rei non est aliud, quàm perfectio ipsius entitativa consurgens ex omnibus principijs naturæ, moralis verò collectio omnium virtutum. *Ratio ulterior* est. Quia DEVS est objectum beatificum, in quantum est summum & infinitum bonum, continens in se omnem bonitatem, vel formaliter, vel eminenter, quia, ut sic, & non aliter, potest implere appetitum nostrum omnis boni capacem, atqui DEVS non est hujusmodi bonum, secundùm aliquod speciale attributum, sed ut immensum pelagus omnis perfectionis, ergo DEVS non est objectum Beatitudinis, secundùm aliquod speciale attributum.

2. Essentia Divina, quà talis, est formaliter bonum, simpliciter infinitum, ac summum, & continens eminenter omnem perfectionem; Relationes verò, ut sic, vel nullam addunt perfectionem formaliter, vel, si quam addunt, illa eminenter continetur in essentia, ut abstracta à Relationibus: ergo tota ratio objecti beatificantis habetur in sola essentia, non autem & in Relationibus. *Resp: Disting: Consq:* Tota ratio objecti beatificantis, ut *Quo*, habetur in sola essentia Conc: tota ratio objecti beatificantis, ut *Quòd*, Neg: Ratio est: Quia objectum formale Quod Beatitudinis est DEUS, prout est in se, prout autem est in se, includit etiam Relationes, ergo. Applica huc rationes cæteras, pro Conclusione allatas.

3. Pater æternus est beatus ex visionis solius Essentiæ, & non ex cognitione Relationum: ergo essentia, præcise sumpta, est objectum Beatitudinis Divinæ: ergo multò magis nostræ, quæ est Beatitudinis Divinæ participatio. *Antec: probatur 1.* quia Pater æternus est sufficienter beatus ex se, & non ab alijs Personis: aliàs acciperet ab illis maximam perfectionem, videlicet Beatitudinem, quod est inconveniens, cùm ipse ex se sit infinitè perfectus. 2. Quia, ut ipsi diximus Q.8. a.2. de DEO Uno, DEUS, ut absolutè subsistens priùs ratione, quàm intelligantur Personæ, est perfectè beatus, atqui in illo priori non videt Personas ergo &c. 3. Quia objectum Beatitudinis concurrit ratione nostrâ per modum principij, & speciei intelligibilis: ad Beatitudinem formalem: atqui Relationes Filij & Spiritus Sancti non concurrunt ad Beatitudinem Patris, aliàs perfectio Patris esset aliquomodo ab illis personis, tanquam à principio, ergo. 4. Pater priùs origine est beatus, quàm generet, quia priùs est DEUS, & DEUS est essentialiter beatus, & tamen in illo priori non intelligitur videre Personas, quia antecedit illas, ergo &c. *Resp: Disting: Antec:* Pater æternus, ex vi visionis solius essentiæ, est beatus, id est, sola essentia est ratio formalis Beatitudinis, seu objectum formale *Quo* Beatitudinis Conc: sola essentia est objectum formale *Quod* Beatitudinis Neg: Ratio patet ex dictis. *Ad primam probationem conceditur assumptum*, sed *negatur* subintellecta *Consq:* ut enim Pater æternus dicatur beatus ex se, sufficit, quòd & visionem, tam Essentiæ, quàm Relationum, habeat ex se ipso, & quòd ipsæ Personæ, & rationem Personæ, & essentiæ, habeant à Patre, illam per productionem, hanc per comunicationem. Sicut, si homo esset beatus cognitione sui ipsius, non diceretur accipere Beatitudinem à Verbo suo mentis, in quo se ipsum specularetur, sed potiùs diceretur Beatitudinem dare sibi ipsi, & habere ex se ipso, quia illud ipsum Verbum mentis, cujus contemplatione esset beatus, esset objectivè ejusdem essentiæ cum illo, & productum ab illo; quantò magis, si insuper (ut est in Divinis) esset ejusdem essentiæ physicè, & realiter cum illo? *Ad*

2. Resp: concedi totum: DEUM videlicet in illo priore rationis esse beatum ex visione solius essentiæ, nego tamen, idem dicendum de nobis. Disparitas est: Quia objectum Beatitudinis est DEUS prout in se. Cùm ergo in illo priori rationis DEUS, prout in se, habeat præcisè essentiam, non verò relationes, mirum non est, DEUM in illo priori esse beatum visione solius essentiæ. At verò respectu nostri DEUS, prout est in se, includit tam essentiam; quàm relationes, adeóque non solùm ratione essentiæ, sed etiam relationum est objectum formale Quod nostræ Beatitudinis. *Ad 3. probat: distinguo: major:* Objectum Beatitudinis concurrit per modum speciei, secundùm aliquam sui rationem, vel modum Conc: secundùm omnem Neg: Quando enim objectum quodpiam includit plures rationes, saltem quoad modum, quarum una eminenter continet reliquas, non opus est, ut concurrant omnes, sed sufficit illa, quæ continet cæteras. Cùm ergo objectum Beatitudinis includat Essentiam Divinam, & Relationes, Essentia verò contineat eminenter Relationes, sufficiens principium, concurrens, per modum speciei intelligibilis, ad Beatitudinem formalem, erit Essentia. *Et distinguo: minor:* Relationes non concurrunt, sub conceptu formalissimo, & explicito Relationum Conc: ut sic enim non sunt operativæ. Sub conceptu suo formali implicito Neg: Relationes enim, formaliter implicitè, dicunt essentiam, hæc autem concurrit, ergo. *Ad 4. probat: Resp: Neg: suppositum minor:* prioritatem scilicet Originis esse in re prioritatem in *Quo*, cùm sit tantùm à *Quo*. Unde Patrem priùs Origine esse beatum, quàm Filium & Spiritum Sanctum, non significat, illum in aliquo priori esse beatum, propriè loquendo, cùm in Trinitate nihil in re sit prius aut posterius, neque possit in ullo signo intelligi esse Pater, quin in eodem intelligatur esse Filius, quandoquidem correlativa sunt simul cognitione; sed significet Patrem esse beatum ex se, & sine Origine; Filium autem esse beatum Beatitudine communicatâ à Patre: cum hoc autem bene stat, quòd Pater sit beatus etiam visione Relationum: quia hinc non sequitur aliud, quàm quòd Pater Visionem Relationum, per quam est beatus, habeat ex se, Filius verò & Spiritus Sanctus habeant illam à Patre.

4. DEUS est objectum Beatitudinis, atqui Relationes non sunt de conceptu essentiali DEI; ergo neque de conceptu essentiali Beatitudinis. *Confirm:* Si unus homo videret DEUM Unum & Trinum, alter verò tantùm, ut unum, & absolutè subsistentem, uterque esset essentialiter beatus: uterque enim possideret objectum essentialiter beatificum, quia uterque possideret bonum infinitum, identificans sibi omnem perfectionem possibilium, & distinctum ab omni bono creato; ergo de ratione objecti beatifici non sunt Relationes. *Resp. 1. admittendo totum:* solùm enim probatur, relationes non pertinere ad Beatitudinem, tanquam rationem formalem ipsius, non verò probatur, eas nullo modo ad Beatitudinem pertinere. *Resp: distinguo: major:* DEUS est objectum *Quod* Beatitudinis Conc: est tantùm objectum *Quo* Neg: *Similiter distinguo: Conseq:* Relationes non sunt de conceptu essentiali Beatitudinis *Quo* Conc: Beatitudinis *Quod* Neg. Ratio est: Quia DEUS est objectum *Quod* Beatitudinis, prout est in se realiter, & prout terminans Visionem sui: ut sic autem est essentialiter subsistens in tribus relationibus. *Ad Confirm: Resp: 1. Similiter concedo: totum:* Solùm enim probatur relationes non esse rationem formalem Beatitudinis, quod non est contra nos. *Resp: 2.* casum argumenti evertere se ipsum: Qui enim videret defacto DEUM, præcisè ut unum, videret illum, & non videret. Videret, ut suppono, non videret, quia non cognosceret illum, prout defacto est in se. Unde etiam sic videns esset Beatus, & non esset. Esset, quia videret DEUM, non esset, quia non videret. *Resp: 3. distinguo: antec: cùm prima probat:* uterque esset Beatus essentialiter, Beatitudine *Quo* Conc: Beatitudine *Quòd* Neg: Qui enim cognosceret præcisè DEUM, ut unum, non videret illum, prout est in se: objectum autem beatificum *Quod* est *DEUS*, prout in se. *Ad ulterior: probat:* dico similiter, ad objectum beatificum *Quod* non sufficere, ut quis agnoscat bonum infinitum materialiter, identificans sibi omnem perfectionem possibilem, sed debere videri formaliter tale, sive, ut identificans, quia objectum beatificum, seu visionis, non est *DEUS*, qui est in se, sed sicut, & prout est in se: qui autem videret *DEUM* præcisè, ut unum, non videret illum, ut identificantem sibi omnem perfectionem possibilem, quia non videret illum, ut identificantem sibi Relationes & Trinitatem Personarum.

5. *DEUS* est objectum beatificum hominis, in quantum est Finis ultimus illius: atqui ratio Finis ultimi convenit *DEO*, ut Uni, non verò ut Trino, ergo etiam ùt sic illi convenit ratio objecti beatifici, adeóque Relationes non pertinent ad objectum beatificum. *Confirm:* Finis ultimus respicit primum principium: sed ratio formalis per se necessaria & sufficiens, ut *DEUS* sit primum principium est sola Divinitas, seu essentia; ergo etiam, ut sit Finis ultimus, seu objectum Beatitudinis. 2. Quia aliàs erunt plura objecta beatificantia, adeóque plures

Fines ultimi, nimirum essentia, & Relationes. *Resp: disting: minor:* Ratio Finis ultimi *Quo* convenit *DEO* ut Uni Conc: Finis ultimi *Quod* Neg: Ratio est eadem: quia *DEUS* habet rationem Finis ultimi *Quod* respectu hominis, in quantum est ab illo cognitus, vel cognoscibilis prout in se, adeóque in quantum est Unus & Trinus. *Resp: Similiter disting: primum Conseq: & Neg: ult: Conseq: Ex quo etiam patet ad 1. Confir;* Nam sicut sola Divinitas est primum principium Quo, non autem *Quod*, ita etiam illa sola est Finis ultimus *Quo*, non autem *Quod*. *Ad 2. Resp: Neg: sequel:* Ratio est: Tum quia Relationes & essentia non sunt propriè duo objecta, sed unum duobus modis conceptibile, cùm Relationes sint formaliter implicitè ipsa Essentia, ut dixi alibi: Tum, quia *DEUS* est objectum beatificum, & Finis ultimus, in quantum est visus prout in se: ut sic autem *DEUS* non est duplex objectum, sed unicum, continens indivisim Relationes & Essentiam. *2. disting: illatum.* essent duo objecta beatificantia, ut *Quod* vel duo beatificantia, ut *Quo* Neg: essent duo objecta beatificantia, unum ut *Quo*, alterum ut *Quod* Conc: Essentia enim, seu prædicata absoluta, essent objectum beatificans, ut *Quo*, essentia verò unà cum relationibus esset objectum beatificans, ut *Quod*, in quo nihil est absurdi.

6. DEUS est objectum Beatitudinis, prout est in se, atqui prout est in se non minùs importat relationes, quàm essentiam, seu prædicata absoluta, ergo relationes non minùs pertinent ad objectum Beatitudinis, quàm essentia, ergo eodem modo. *Confirm: 1.* Si Beatitudo consisteret in videnda Christi humanitate, prout hæc defacto est in se, qui videret illam, & non videret unionem ejus, non videret illum, ut beantem, ergo similiter, cum Beatitudo nostra consistat in videndo DEO prout est in se, qui non videret relationes, non videret illum ut beantem, ergo relationes non minùs sunt de ratione essentiali Beatitudinis, quàm ipsa essentia. 2. Idem est objectum Beatitudinis nostræ, quod divinæ: Beatitudo enim nostra est participatio divinæ, atqui de ratione objecti Beatitudinis divinæ non minùs sunt relationes, quàm essentia: objectum enim Beatitudinis divinæ est *DEUS*, ut à se ipso comprehensus, *DEUS* autem comprehendi non potest, nisi cognoscatur, ut includens relationes, ergo etiam de ratione beatitudinis nostræ sunt non minùs relationes, quàm essentia, seu prædicata absoluta. 3. Si *DEUS* esset Persona unica, de ratione formali objecti beatifici non solùm esset essentia, sed etiam Personalitas: nam sicut primum principium propriè non est Deitas, sed *DEUS*, ita etiam Finis ultimus, seu objectum Beatitudinis, DEUS autem dicit Personam, ergo similiter defacto ratio formalis objecti beatifici non est essentia, sine Personis, seu relationibus, cùm non minùs defacto essentia Divina sit idem cum Personis tribus, quàm tunc esset idem cum unica. *Resp: Neg: Minor:* Una quæque enim res magis importat id, per quod habet esse simpliciter, quàm per quod habet tale esse. Atqui per essentiam DEUS habet esse simpliciter per relationes verò habet solùm esse personale, ergo &c. *Ad 1. Confirm: Resp: 1.* iterum ut suprà utramque illam hypothesin evertere sese in terminis: qui enim videret humanitatem Christi absque unione, vel essentiam Divinam absque relationibus, hoc ipso non videret, quia non cognosceret illa prout sunt in se, quod est videre. *Resp: 2.* vel sermonem esse de Unione Christi, quæ est inter ejus animam & corpus, vel de unione hypostatica. Si primum, *admisso anteced: Neg: Conseq:* Disparitas est. Quia Unio illa est de constitutio ipsius essentiæ humanitatis Christi, adeóque si humanitas Christi esset objectum beatificans, qui non videret Unionem, non videret essentiam objecti beatifici, adeóque non videret humanitatem Christi, ut beantem. At verò relationes non sunt de constitutivo, seu conceptu essentiali DEI, qui est objectum beatificans; unde non est paritas. Quòd si sermo sit de unione Christi hypostatica; sic *Neg: Antec:* Ut enim aliquis sit essentialiter beatus, sufficit, ut videat essentiam objecti beatifici, atqui, si Beatitudo consisteret essentialiter in videnda humanitate Christi, qui videret humanitatem, videret essentiam objecti beatifici, licèt non videret unionem hypostaticam: hæc enim non est de conceptu essentiali humanitatis, sed solùm intrinsecè pertinet ad illius esse Personale, ergo. *Ad 2. Resp: 1. Neg: Minor: argumenti & major: probation:* Ratio sumitur ex ipso argumento: nam idem est objectum Beatitudinis nostræ & Divinæ, atqui objectum Beatitudinis nostræ non est Deus, ut comprehensus, sed ut visus, ergo neque, ut comprehensus est objectum Beatitudinis Divinæ. *Resp: 2. Neg: iterum minor: probation:* DEUS non potest comprehendi, nisi cognoscatur, ut includens relationes, eodem modo, quo essentiam Neg: diverso modo Conc: Comprehensio enim DEI terminatur ad essentiam primariò, ad relationes verò tantùm secundariò. Unde ex hoc ipso formatur argumentum pro nobis; Quia, si objectum Beatitudinis Divinæ est DEUS, ut à se comprehensus, ergo eo modo pertinebit aliquid ad Beatitudinem Divinam, quo modo pertinet ad comprehensionem DEI; atqui essentia pertinet per modum objecti primarij & essentialis, relationes

tiones verò tantùm per modum objecti secundarij, ergo eodem modo pertinebunt ad Beatitudinem ipsius; atqui, quod pertinet per modum objecti secundarij ad Beatitudinem, minùs pertinet ad objectum Beatitudinis, quàm, quod pertinet ad Beatitudinem per modum objecti primarij, ergo. Adde hoc argumento probari, etiam creaturas esse de ratione objecti beatifici: quia etiam sinè illis DEUS non potest comprehendi. *Ad 3. Neg: Conseq:* Disparitas est: Quia si DEUS esset Persona Unica, ratio Personæ esset de conceptu essentiali DEI: esset enim perfectio absoluta, adeóque, qui videret essentiam sine Persona, hoc ipso non videret DEUM, qui est objectum Beatitudinis. At verò relationes Personales, quæ defacto dantur non sunt de conceptu essentiali DEI, ut suo loco dixi.

7. Relationes Divinæ, etiam formaliter, involvunt omnia prædicata DEI absoluta, ut ipsi diximus Q. 5. a. 3. de DEO trino; atqui prædicata DEI absoluta sunt ratio formalis essentialis objecti beatifici, ergo Relationes Divinæ involarùt formaliter rationẽ objecti beatifici. *Conf: 1.* DEUS est objectum essentiale nostræ Beatitudinis, in quantũ est satiativus nostri intellectûs & voluntatis, adeóq; prout est Verũ & Bonum, atqui, quatenus dicit relationes, est formaliter Verum & Bonum, ut patet ex dictis Q. 3. a. 2. de DEO Trino, ubi docuimus, Relationes Divinas, etiam quà tales, dicere perfectionem, adeóque entitatem, & consequenter Veritatem & bonitatem, item ex dictis Q. 5. a. 3. ibid: ubi ostendimus, in relationibus Divinis involvi essentiam divinam, quæ est primum, & infinitum Verum ac Bonum, adeóque satiativum omnis intellectûs, ac voluntatis, ergo, etiam secundùm quod DEUS dicit relationes, est objectum essentiale Beatitudinis. *Confirm:* hoc ipsum: Visâ præcisè essentiâ Divinâ sine relationibus non satiaretur mens hominis: tum quia, qui videt naturam aliquam, & non videt, in quo supposito existat, inquietatur, cupítque scire, quo modo existat, tum, quia mysterium Trinitatis est maximum, maximáque DEI perfectio, quam intelligere summè cupit mens humana, fide illustrata, ergo essentia Divina sine relationibus non est satiativa, adeóque nec objectum essentialiter beatificum. *Resp: distinguo major:* Relationes divinæ involvunt etiam formaliter omnia prædicata DEI absoluta implicitè Conc: explicitè Neg: ergo relationes Divinæ involvunt formaliter rationem formalem essentialem Beatitudinis, *distinguo similiter:* secundùm conceptum suum implicitum Conc: secundùm explicitum, de quo hîc quæritur Neg: *Ad 1. Confirm: dist: major:* DEUS est objectum essentiale Beatitudinis, prout est Verum & Bonum essentiale, primum, & simpliciter infinitũ Conc: prout est Verũ & Bonum personale, secundũ, & secundùm quid infinitum, uti sunt Relationes ut tales. Neg: *Similiter distinguo: minor: & Neg: Conseq: Ad ulteriorem Confirmat: Resp: iterum 1.* ut suprà, casum, qui ponitur, esse impossibilem, & sui ipsius eversivum in terminis. *Resp: 2. Neg: Antec:* Ratio est: Quia, qui per impossibile videret essentiam Divinam absque relationibus, videret objectum formaliter, vel eminenter continens omnem Veritatem & perfectionem, adeóque & relationes, fruentúrque bono simpliciter infinito, adeóque maneret quietus & satiatus tam in intellectu, quàm in voluntate.

8. Ideæ Divinæ, & actus liberi DEI dicunt habitudinem ad Creaturas, adeóque, qui illas videt, necessariò videt creaturas, atqui Beatus non necessariò videt Creaturas, ergo neque Ideas vel actus divinos liberos; & per consequens hi non sunt objectum beatificum, adeóque nec Relationes. *Confirm:* Idem est objectum Beatitudinis naturalis, & supernaturalis, atqui objectum naturalis Beatitudinis non sunt Relationes, seu Trinitas Personarum: hæc enim pro statu puræ naturæ est incognoscibilis, ergo neque supernaturalis. *Resp:* Ideas Divinas & actus liberos DEI primò considerari posse, in quantum dicunt perfectionem absolutam, formaliter existentem in DEO, & sic consideratos pertinere quidem ad objectum beatificum, sicut alia prædicata absoluta DEI, non videri tamen in illis necessariò creaturas: secundò considerari posse, in quantum important habitudinem ad creaturas, & hoc modo illis visis videri quidem creaturas; ut sic tamen non pertinere per se ad objectum beatificum, sicut pertinent relationes. Disparitas est: Quia creaturæ nullo modo pertinent intrinsecè ad constitutionem DEI, qui est objectum beatificum, sic verò relationes, quamvis non eodem modo, & æquè primariò, atque essentia, seu prædicata absoluta, prout superiùs dictum est. *Ad Confirm: Resp: distinguo: Anteced.* Idem est objectum Beatitudinis naturalis, & supernaturalis materialiter Conc: eadem enim res est objectum utriusque nimirum DEUS: idem est objectum formaliter, seu in ratione objecti. Neg: Cùm enim Beatitudo supernaturalis consistat in cognitione quidditativa DEI, prout hic est in se, naturalis verò in cognitione DEI abstractiva perfectissima, quæ naturaliter haberi potest, sequitur, DEUM esse objectum Beatitudinis supernaturalis secundùm omnem rationem, quam habet in se, adeóque & secundùm Relationes & Trinitatem personarum, naturalis verò tantùm secundùm eam rationem, secundùm quam est naturaliter cognoscibilis, cujusmodi ratio non est Trinitas personarum, seu Relationum